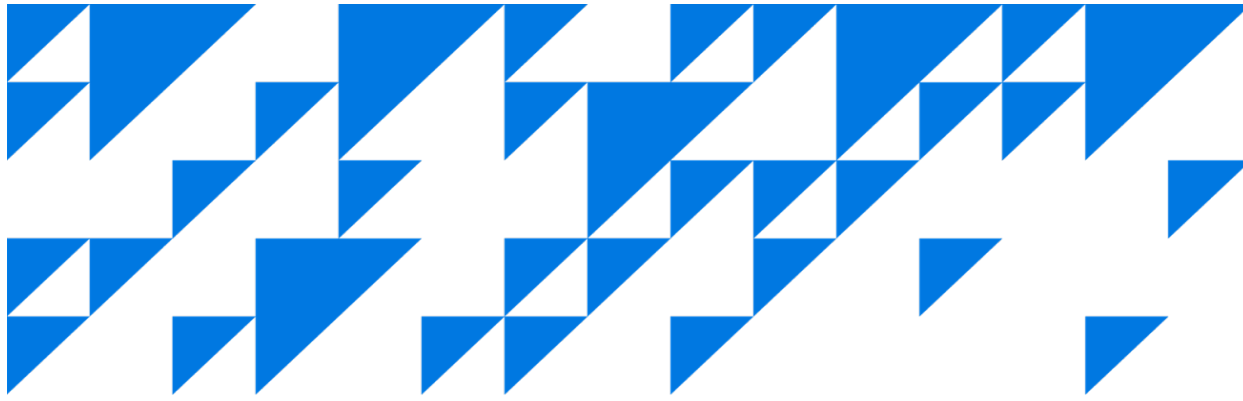

Данське енергетичне агентство
Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України
Програма енергетичного партнерства між Україною та Данією

**Біла книга про
Державний фонд декарбонізації та енергоефективної
трансформації України та кроки по стимулюванню
впровадження Схеми добровільних угод з
енергоефективності**

Стимулювання підвищення ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В ПРОМИСЛОВОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ
(УДЕПП 2024, підсумок 3.1) – 30 Квітня, 2025 року

Danish Energy Agency

STATE AGENCY ON ENERGY EFFICIENCY
AND ENERGY SAVING OF UKRAINE

КОГЕН УКРАЇНА
Асоціація декарбонізації

Viegand
Maagøe

Звіт: Біла книга про Державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації України (DFU) та кроки по стимулюванню впровадження Схеми добровільних угод (СДУ) з енергоефективності

Дата: 2025.30.04

Номер проєкту: 2182 UA EE09

Версія: 1

Підготували: Нанна Фредстед, Viegand Maagøe

Підготовлено для: Данське енергетичне агентство
Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України

Питання та відповіді підготовлено: Карстен Глентінг, Viegand Maagøe

Погоджено: Карстен Глентінг, Viegand Maagøe

VIEGAND MAAGØE A/S

ZEALAND

Head office

Nørre Søgade 35

DK 1364 Copenhagen K

Denmark

T +45 33 34 90 00

info@viegandmaagoe.dk

www.viegandmaagoe.dk

CBR 29688834

JUTLAND

Samsøvej 31

DK 8382 Hinnerup

Зміст

1	ВСТУП	3
2	МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ СХЕМИ ДОБРОВІЛЬНИХ УГОД	4
3	ПЕРЕДІСТОРІЯ СХЕМИ ДОБРОВІЛЬНИХ УГОД В УКРАЇНІ.....	6
4	СХЕМА ДОБРОВІЛЬНИХ УГОД ТА ДЕРЖАВНИЙ ФОНД ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ.....	8
4.1	Розвиток СХЕМИ ДОБРОВІЛЬНИХ УГОД В УКРАЇНІ	8
4.2	МЕТА СХЕМИ ДОБРОВІЛЬНИХ УГОД	9
4.2.1	СУБ'ЄКТИ, ЯКІ ВІДПОВІДАЮТЬ ВИМОГАМ	10
4.2.2	ВИМОГИ ДО ПРОЕКТІВ	11
4.2.3	ПРОЦЕС ПОДАННЯ ЗАЯВКИ ТА ЕТАПИ ЗАТВЕРДЖЕННЯ	13
4.3	ПОЧАТКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ДЕРЖАВНОГО ФОНДУ ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ ТА СХЕМИ ДОБРОВІЛЬНИХ УГОД.....	15
5	ПРОГРЕС ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ФОНДУ ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ І ДОБРОВІЛЬНИХ УГОД ТА НАСТУПНІ КРОКИ У 2025 РОЦІ	22
ДОДАТОК А:		
	БІЛА КНИГА / АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА АСОЦІАЦІЇ ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ «COGEN UKRAINE»	1

1 Вступ

Енергоефективність є ключовим елементом стратегії України щодо модернізації економіки, енергетичної безпеки та боротьби зі зміною клімату, особливо з огляду на те, що країна дотримується енергетичної політики ЄС та зобов'язань щодо декарбонізації та енергетичної безпеки. Однак численні бар'єри, включаючи фінансові обмеження, регуляторні проблеми, технологічні обмеження, геополітичні виклики та обмежений доступ до відповідної інформації, перешкоджають широкому впровадженню енергоефективних заходів.

За останні роки Україна зробила значні кроки для створення політичних та фінансових механізмів, які заохочують енергозбереження у промисловому та муніципальному секторах, сприяючи зменшенню залежності від викопного палива, зниженню витрат на виробництво та підвищенню конкурентоспроможності. Ці зусилля призвели до створення структурованих фінансових стимулів та нормативно-правової бази, такої як Схема добровільних угод (СДУ) в рамках функціонування Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України і АТ «Фонд декарбонізації України»¹, які надають бізнесу та муніципалітетам необхідні ресурси для інвестування в підвищення енергоефективності.

У рамках Програми енергетичного партнерства між Україною та Данією (УДЕПП) ця біла книга є результатом, отриманим у рамках технічного завдання (ТЗ) на 2024 рік за результатом 3.1: Підтримка впровадження, функціонування та оцінки Схеми добровільних угод (СДУ), як ініціативи Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України, для стимулювання проєктів з енергоефективності в промисловому секторі України.

Враховуючи швидкий прогрес протягом 2024 року, щодо запуску та початку функціонування Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України та пов'язаної з ним Схеми добровільних угод, цей документ виходить за рамки початково запланованої оцінки бар'єрів та можливостей для масштабування підвищення енергоефективності в цільовому промисловому секторі України. Натомість, він надає всебічну оновлену інформацію про політичні та фінансові рамки, які були встановлені, висвітлюючи їхню роль у стимулюванні промислової енергоефективності в Україні. Крім того, у ньому представлено детальний опис ключових досягнутих результатів, включаючи структуру та операційні механізми СДУ та Фонду декарбонізації, їхній поточний статус впровадження, а також оцінку їх очікуваного впливу на основі вже підтриманих проєктів. Насамкінець окреслено дорожню карту для подальших кроків щодо Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України та Схеми добровільних угод, з особливим акцентом на масштабуванні підвищення енергоефективності в цільових промислових секторах України.

¹ Фонд декарбонізації України: [АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО ФОНД ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ](#)

Крім того, Додаток А містить білу книгу/аналітичний документ, підготовлений експертами Асоціації декарбонізації «Cogen Ukraine» в рамках співпраці з Програмою українсько-данського енергетичного партнерства. У ньому представлені ключові рамки для енергоефективності та декарбонізації в Україні та наведено покрокову інструкцію для компаній, зацікавлених у поданні заявки на отримання державної фінансової підтримки, разом із ключовими заявочними документами, пов'язаними з Фондом декарбонізації та Схемою добровільних угод.

Розробка Схеми добровільних угод для України була натхненна данською моделлю промислової енергоефективності, де добровільні угоди між органами влади та підприємствами, в поєднанні з цільовими фінансовими стимулами, довели свою ефективність як дієвий підхід до стимулювання енергозбереження². Створення Фонду декарбонізації та СДУ-інфраструктури в Україні безпосередньо ґрунтувалося на цьому досвіді, адаптуючи його до українського контексту задля забезпечення його ефективності та доцільності. Мета полягала в тому, щоб створити рамки, які не лише підтримують підприємства у впровадженні заходів з енергоефективності, але й надають ключовий інструмент у реалізації стратегії України у сфері енергоефективності, декарбонізації та енергетичної безпеки.

2 Міжнародний досвід використання Схеми добровільних угод

Енергоефективність є найдешевшим джерелом чистого палива для промисловості, і багато проектів з енергоефективності в промисловості мають термін окупності менше чотирьох років.³

Для підприємств інвестиції в енергоефективність допоможуть знизити витрати на енергоносії, тим самим підвищивши їх конкурентоспроможність. Але підприємства, які вкладають інвестиції в енергоефективність, часто отримують кілька додаткових переваг з точки зору зниження витрат на технічне обслуговування, підвищення продуктивності процесів, більш ефективного використання сировини, кращого контролю якості продукції і дотримання вимог ланцюжка поставок для звітності про викиди CO₂ та дій щодо зміни клімату. Для країни інвестиції в енергоефективність у промисловості також означають створення робочих місць (реконструкція заводів, встановлення обладнання, енергоменеджмент, аудити), скорочення викидів (CO₂, NOX, SO₂ та PM), зменшення інвестиційного тиску на нові генеруючі,

² Еллегорд і Петерсен, 2017: [25 років досвіду роботи зі схемою добровільних угод для великих галузей промисловості в Данії](#)

³ Середній термін окупності більш ніж 17 000 реалізованих проектів з енергоефективності в промисловості в країнах ЄС становить 3 роки, згідно з даними, зібраними Європейською комісією: <https://deep.ec.europa.eu/>

транспортувальні та розподільчі потужності, а також підвищення безпеки енергопостачання та скорочення валютних витрат на імпорт палива.

Однак існують також значні виклики для прискорення інвестицій в енергоефективність у промисловості, оскільки багато підприємств мають обмежені можливості для залучення інвестицій та вкладання коштів в енергоефективність та обмежені можливості для фінансування відповідних проектів.

Щоб розв'язати цю проблему, понад 30 країн ЄС, Північної Америки та Азії запровадили СДУ з енергоефективності у великих галузях промисловості. СДУ, як правило, оцінюються як економічно ефективні політичні заходи, де вигоди для промисловості та суспільства вищі, ніж витрати на експлуатацію такого механізму. Ефективність та результативність СДУ була добре задокументована за допомогою оцінок датської СДУ⁴ та у міжнаціональних дослідженнях щодо їх впровадження⁵. Основний механізм успішної схеми полягає в тому, що уряд пропонує участь у СДУ для підвищення енергоефективності для великих галузей промисловості, і ця участь пов'язана як із зобов'язаннями, так і зі стимулами. Зобов'язання, які вимагаються урядом від підприємств-учасників, можуть включати проведення енергетичного аудиту, встановлення цільових показників удосконалення/ впровадження системи енергетичного менеджменту, реалізація визначених проектів з енергозбереження з окупністю менше певної кількості років, а також моніторинг та звітність про споживання енергії та прогрес у напрямку енергоефективності. Стимули, запропоновані урядом для підприємств-учасників, можуть включати доступ до інструментів та керівних принципів, навчальні та інформаційні заходи, гранти на технічну допомогу, доступ до інвестиційного фінансування за привабливими ставками, податкові пільги та інвестиційні гранти для скорочення часу окупності довгострокових інвестицій.

Ключовий висновок, який можна зробити з досвіду впровадження СДУ з енергоефективності в промисловості багатьох країн, полягає у тому, що аудити, системи енергетичного менеджменту та систематичні робочі процедури є важливим наріжним каменем в усіх СДУ. Крім того, технологічне керівництво та підвищення компетентності для енергоменеджерів і консультантів є важливими інструментами, що допомагають компаніям отримувати знання та інформацію про найкращі практики. Врешті-решт, енергоефективність – це не лише «швидкі перемоги», це довгострокові, постійні та систематичні зусилля, і добровільні угоди дуже добре підходять для такого розвитку подій, дозволяючи підприємствам забезпечувати енергозбереження рік за роком. Ще один ключовий висновок полягає в тому, що СДУ із жорсткими вимогами (цільові показники економії та верифікація) забезпечують набагато більшу економію енергії, ніж схеми з невеликою кількістю вимог, але також те, що СДУ із

⁴ Еллегорд і Петерсен, 2017: [25 років досвіду роботи зі схемою добровільних угод для великих галузей промисловості в Данії](#)

⁵ Прайс, Лінн, 2005 та Корнеліс, Ервін, 2019 <https://escholarship.org/uc/item/67c4x06h>
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0301421519303738>

жорсткими вимогами повинні супроводжуватися стимулами, щоб залишатися привабливими для компаній.

3 Передісторія Схеми добровільних угод в Україні

У 2020 році в рамках УДЕЦ II було підготовлено матеріали для надання допомоги зацікавленим сторонам СДУ (Держенергоефективності, підприємства та банки) у підготовці до запуску СДУ в Україні. На п'яти підприємствах було визначено пілотні проекти з енергоефективності та проведено тренінги з питань підвищення потенціалу. Метою цих заходів було сприяння тому, щоб СДУ відразу запрацювала після її затвердження у Верховній Раді України у 2021 році. Протягом 2020 року СДУ стала інтегрованою ініціативою в рамках запланованого Фонду декарбонізації, яка мала надати фінансування для підтримки енергоефективних заходів у кількох секторах економіки в Україні – зокрема в промисловості, будівлях, транспорті.

Тим часом, під час розробки проекту та різних ініціатив, енергетичний сектор України зіткнувся з унікальним та складним набором викликів у сучасному геополітичному та економічному ландшафті. Повномасштабне російське вторгнення, що триває і зараз, мало глибокий вплив на функціонування та розвиток енергетичної інфраструктури України: цілеспрямовані атаки на енергетичні об'єкти призвели до перебоїв у постачанні, дефіциту електроенергії та підвищенню вразливості енергетичного сектору. Ці виклики підкреслили критичну потребу в енергетичній безпеці, децентралізації та стійкості енергосистеми, що зробило енергоефективність ключовим стратегічним пріоритетом для українського уряду. Зменшуючи залежність від зовнішніх джерел енергії та підвищуючи промислову енергоефективність, Україна може пом'якшити економічні та соціальні наслідки від перебоїв в енергопостачанні, одночасно зміцнюючи свою довгострокову енергетичну безпеку.

Окрім безпосередніх проблем безпеки, Україна також переживає серйозні трансформації у своїй енергетичній та кліматичній політиці, значною мірою зумовлені її прагненням до вступу до ЄС. З моменту отримання статусу кандидата на вступ до ЄС у 2022 році⁶ Україна зробила значні кроки для приведення своєї нормативно-правової бази у відповідність до кліматичного та енергетичного порядку денного ЄС. Прийняття Закону «Про енергоефективність України» у листопаді 2021 року⁷ встановило правові, економічні та організаційні рамки для ініціатив з енергоефективності, а Національний план дій з енергетики та клімату (NECP 2030)⁸ та Національний план дій з енергоефективності для України до 2030 року (NEEAP 2030)⁹ визначили чіткі цілі та стратегії щодо покращення показників енергоефективності у різних секторах.

⁶ [Україна - Європейська Комісія](#)

⁷ [Закон України "Про енергетичну ефективність" - Верховна Рада України](#)

⁸ [Національний план з енергетики та клімату до 2030 року](#)

⁹ [Національний план дій з енергоефективності до 2030 року](#)

Ці законодавчі ініціативи відображають відданість України декарбонізації та сталому промисловому розвитку, забезпеченню дотримання політик Європейського Союзу та посиленню її позицій на майбутніх переговорах про вступ до ЄС.

Ще одним ключовим драйвером зусиль України з енергоефективності є Механізм коригування вуглецевих кордонів Європейського Союзу (СВАМ), який був запроваджений наприкінці 2023 року та наразі поступово впроваджується в усьому ЄС¹⁰. Як країні з потужним промисловим експортним сектором, Україні потрібно буде привести свої стандарти виробництва у відповідність до норм СВАМ, щоб зберегти доступ до ринків ЄС. Це створює додатковий тиск на різні галузі української промисловості, щодо необхідності підвищення енергоефективності, скорочення викидів вуглецю та модернізації виробничих процесів. Якщо цього не зробити, це може призвести до збільшення витрат українських експортерів через вуглецеві коригування на кордоні з ЄС, що потенційно вплине на промислову конкурентоспроможність.

Поєднання геополітичної нестабільності, зростання цін на енергоносії, регуляторних змін та цілей декарбонізації робить енергоефективність стратегічним пріоритетом для України. Підвищення енергоефективності не лише зменшить суспільний та економічний тягар від високих витрат на енергію, але й підвищить промислову конкурентоспроможність та стійкість перед обличчям майбутніх викликів. Ключові інструменти для реакції на ці виклики є механізми, запропоновані в рамках Фонду декарбонізації та СДУ, розроблені в межах Програми енергетичного партнерства між Україною та Данією (УДЕПП 2024, Результат 3.1). Імплементация Добровільних угод з енергоефективності ґрунтується на ширшій стратегії України з енергоефективності та декарбонізації, яка підтримується міцною законодавчою та інституційною базою. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України (Держенергоефективності) здійснює нагляд за роботою СДУ, оцінює проєктні пропозиції та забезпечує їх дотримання, а Фонд декарбонізації відіграє вирішальну роль у фінансуванні узгоджених заходів з енергозбереження через пільгові кредитні схеми. Інтегруючи заходи з енергоефективності в ширшу промислову та економічну стратегію України, країна зможе позиціонувати себе як кандидат на більш стійке та конкурентоспроможне майбутнє, гарантуючи, що її галузі можуть задовольняти як короткострокові потреби енергетичної безпеки, так і довгострокові кліматичні зобов'язання ЄС.

¹⁰ [Механізм коригування вуглецевих кордонів - Європейська Комісія](#)

4 **Схема добровільних угод та Державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації України**

4.1 Розвиток Схеми добровільних угод в Україні

Дизайн Схеми добровільних угод (СДУ) в Україні зазнав суттєвих змін з 2020 року. У той час як оригінальна схема була зосереджена на встановленні енергоефективного обладнання та модернізації промислових процесів, то її остаточна версія має ширший мандат на декарбонізацію, що включає як енергоефективність, так і відновлювані джерела енергії, а також поширюється на ширше коло галузей - будівлі, промисловість та комунальні підприємства. Цей зсув відображає зростаючу відданість України енергетичній безпеці, декарбонізації та та гармонізації зі стандартами ЄС, особливо в контексті її євроінтеграційних прагнень.

Ключова відмінність у фінальному дизайні полягає в тому, як компанії беруть участь у СДУ і демонструють прогрес. Раніше підприємства могли отримувати підтримку на основі виконаних технологічних оновлень, з обмеженими вимогами щодо демонстрації довгострокової економії енергії. На противагу цьому, то оновлена СДУ вимагає встановлення чітких цілей з енергоефективності або декарбонізації — таких як зменшення енергоємності або збільшення використання ВДЕ. Крім того, компанії повинні пройти енергетичний аудит та подати більш детальну проектну документацію, що гарантує цільове використання державної підтримки для реалізації проектів, які реально впливають на досягнення національних цілей у сфері енергоефективності та декарбонізації.

Фінансова структура також зазнала істотного посилення. Якщо початкова модель базувалася на субсидуванні погашення кредитів через банки-партнери, то у фінальному варіанті передбачено паралельні механізми: субсидії на процентні ставки за кредитами, що надаються банками-партнерами, та пряме кредитування за пільговими ставками через АТ «Фонд декарбонізації України». Це дає змогу реалізовувати пріоритетні проекти (наприклад, у сфері комунальних послуг) незалежно від здатності бенефіціара отримати банківське фінансування — за умови проходження стандартної оцінки кредитоспроможності. Окрім фінансових змін, було вдосконалено механізми моніторингу та контролю виконання зобов'язань, що, своєю чергою, гарантує відповідальність бенефіціарів. Замість простого звітування про споживання енергії після встановлення обладнання, підприємства тепер зобов'язані демонструвати стале підвищення енергоефективності, що посилює зв'язок між державною підтримкою та фактичною економією енергії. У наступних розділах ми розглянемо, як оновлений механізм СДУ та АТ «Фонд декарбонізації України» функціонують на практиці, а також проаналізуємо ключові елементи, які сприятимуть поступовому переходу України до більш енергоефективного та стійкого промислового сектору.

4.2 Мета Схеми добровільних угод

Основною метою СДУ є прискорення процесу підвищення енергоефективності в промисловому секторі України шляхом надання фінансових механізмів, що підтримуються державою, та встановлення чітких зобов'язань щодо енергозбереження між компаніями, підприємцями, муніципалітетами, підприємствами та Держенергоефективності. Очікується, що це має стати каталізатором змін у реалізації державних програм з надання кредитів бізнесу та органам місцевого самоврядування і, крім того, узгоджується з прихильністю до європейського принципу «Energy efficiency first» та дотриманням Європейського зеленого курсу.

Структура СДУ передбачає кілька типів угод залежно від зацікавлених сторін і характеру державної підтримки. Фінансова підтримка в рамках СДУ здійснюється через два паралельні механізми: субсидії за кредитними ставками на фінансування від банків-партнерів (банків де не менше 50% акцій належить державі) та пряме кредитування за субсидованими ставками від АТ «Фонд декарбонізації України».

Державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації України:

Фонд, що наповнюється за рахунок надходжень від податку на викиди CO₂ (складова екологічного податку на підприємства), державних запозичень та інших джерел відповідно до Закону No 8433¹¹, затвердженого Верховною Радою України.

Акціонерне товариство «Фонд декарбонізації України» (АТ «ФДУ»):

Державне акціонерне товариство, що на 100% належить державі, має Наглядову раду і зосереджує свою діяльність на підтримці проектів шляхом надання пільгового фінансування на реалізацію заходів з енергоефективності та декарбонізації.

Голова правління АТ «ФДУ» є Олеся Міщенко.

У 2024 році було сформовано Наглядову раду АТ «ФДУ», до складу якої станом на 31 грудня 2024 року входять:

- Марія Вікторівна Малая — представник держави
- Наталія Богданівна Головань — представник держави
- Вікторія Семенівна Колтун — незалежний член
- Євген Жаннович Гутков — незалежний член
- Максим Андрійович Комаров — незалежний член

Наразі триває процес оновлення складу Наглядової ради, затвердження якої очікується до кінця березня 2025 року.

¹¹ Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо використання коштів з рахунків на підтримку України». [Картка законопроекту - Законотворчість](#)

У рамках своїх повноважень АТ «Фонд декарбонізації України» надає фінансову підтримку через структуровану заявку на кредит. Пільговий кредит може бути наданий у вигляді комерційного кредиту від банку-партнера з компенсацією відсоткової ставки, що координується Держенергоефективності. Крім того, АТ «Фонд декарбонізації України» функціонує як механізм зниження ризиків, надаючи прямі кредити на проекти, які можуть передбачати вищі інвестиційні ризики та не можуть фінансуватися через банки-партнери.

З 2025 року інструменти фінансування було розширено - додано лізинг та факторинг. Це забезпечує гнучкість і зменшує фінансову невизначеність для бізнесу, що інвестує в енергоефективність та ВДЕ. Сума кредиту становить від 120 000 грн (2 750 євро екв.) до 25 млн грн (572 000 євро екв.), де строк погашення кредиту становить від 1 до 10 років. Станом на січень 2025 року сума максимально можливого кредиту збільшена до 90 млн грн (1 980 000 євро). Прямі кредити від АТ «Фонду декарбонізації України» мають пільгову ставку максимум 9% річних. Ставка знижується на 2% (до 7%), якщо в проекті використовується більше 70% вартості проекту обладнання від національного виробника. Від заявника вимагається мінімум 15% співфінансування.

Банки та фінансові установи-партнери:

Кілька комерційних банків (банків де не менше 50% акцій належить державі) виступають фінансовими посередниками, надаючи кредити під державну підтримку компаніям, що беруть участь у СДУ. Підприємства, які отримують фінансування через банки-партнери, повинні відповідати заздалегідь визначеним критеріям прийнятності кредитів, гарантуючи, що їхні проекти відповідають національним цілям з енергоефективності та сталого розвитку. Банки надають довгострокові кредити (до 10 років) з компенсацією відсотків - компенсується до 12% або 14% для проектів з використанням обладнання українського виробництва. Крім того, максимальні розміри кредитів за різними категоріями фінансування, що надаються комерційними банками: 90 млн грн на модернізацію комунальної інфраструктури; 60 млн грн на енергомодернізацію підприємств; та 2 млн грн на термомодернізацію громадських будівель через енергосервісні компанії (ЕСКО).

4.2.1 Суб'єкти, які відповідають вимогам

Претендентів на отримання фінансової підтримки в рамках СДУ можна класифікувати за чотирма основними категоріями. Кожна з категорій претендентів може отримати вигоду від спеціально розроблених угод, що відповідають їхній ролі у впровадженні заходів з підвищення енергоефективності.

Фізичні особи-підприємці

Незалежні власники бізнесу, які прагнуть впровадити невеликі проекти з підвищення енергоефективності. Вони можуть долучитися до добровільних угод, щоб отримати фінансову

та технічну підтримку для модернізації своєї діяльності. Це може включати впровадження енергозберігаючих технологій, підвищення ефективності виробництва або інтеграцію рішень на основі відновлюваних джерел енергії у свої бізнес-процеси.

Підприємства

Промислові та комерційні підприємства, які можуть отримати доступ до фінансування, взявши на себе зобов'язання щодо зниження енергоємності виробництва, впровадження енергоефективних технологій та переходу на альтернативні джерела енергії в обмін на фінансові стимули, що надаються державою. У даному випадку угоди з енергоефективності визначають конкретні цілі з енергозбереження та вимоги до відповідності проєктів, забезпечуючи вимірюване підвищення енергоефективності.

Місцеві органи влади та муніципалітети

Суб'єкти державного сектору, такі як органи місцевого самоврядування (громади) та муніципальні організації, можуть укласти добровільні угоди з енергоефективності для підвищення енергоефективності громадської інфраструктури. Це включає такі заходи, як модернізація систем централізованого теплопостачання, модернізація вуличного освітлення та підвищення енергетичної ефективності муніципальних будівель.

Енергосервісні компанії

Компанії, що спеціалізуються на наданні енергоефективних рішень і можуть приєднатися до добровільних угод з енергоефективності для реалізації проєктів від імені підприємств або муніципалітетів. Співпрацюючи з ЕСКО-компаніями, місцеві органи влади можуть отримати доступ до спеціалізованої експертизи та позабюджетних фінансових ресурсів для впровадження довгострокових заходів з енергозбереження.

4.2.2 Вимоги до проєктів

Щоб претендувати на державну фінансову підтримку в рамках функціонування Фонду декарбонізації, заявники мають подати офіційну заявку, яка відповідає вимогам, викладеним у Додатку А до Порядку використання коштів, затвердженого Кабінетом Міністрів України (Постанова No 761 від 21 червня 2024 року).¹² Проекти повинні сприяти підвищенню енергоефективності, скороченню викидів двоокису вуглецю або інтеграції відновлюваних джерел енергії, відповідаючи при цьому кваліфікаційним вимогам для забезпечення вимірюваних екологічних та економічних вигод. Однією з обов'язкових вимог є досягнення мінімального зниження енергоємності виробництва на 15%, що забезпечує істотне

¹² Постанова Кабінету Міністрів України (2024) Постанова про встановлення Порядку використання коштів Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації від 21 червня 2024 року No 761: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2024-%D0%BF#Text>

підвищення енергоефективності промислових процесів. Крім того, проекти, що передбачають заміну викопного палива відновлюваними альтернативними джерелами енергії, повинні продемонструвати, що принаймні 50% спожитої енергії надходитиме з альтернативних або відновлюваних джерел. Обов'язковим є також дотримання національних політик у сфері енергоефективності, зокрема узгодження з вимогами законодавства щодо енергоефективності будівель, промислових процесів та громадської інфраструктури. Також, заявники мають продемонструвати свою фінансову спроможність шляхом підтвердження наявності механізмів співфінансування або доступу до кредитування, що підтримуються державою. Проекти з підвищення промислової енергоефективності повинні містити конкретні розрахунки конкретизувати опікуваного відсоткового зниження енергоємності на одиницю продукції або надання послуг порівняно з поточним рівнем, а також очікуване відсоткове зниження викидів парникових газів (включаючи CO₂) та інших забруднюючих речовин.

У разі встановлення когенераційних установок або теплових насосів, заявники мають надати детальний опис очікуваного скорочення споживання енергії та палива, а також продемонструвати, що ці технології дійсно забезпечують суттєве підвищення енергоефективності. Обов'язковою є також кількісна оцінка очікуваного скорочення викидів парникових газів та обґрунтування позитивного екологічного ефекту від реалізації проекту.

Проекти, орієнтовані на відновлювану енергетику та альтернативні види палива, повинні чітко визначати частку заміщення викопного палива, включаючи торф і метан з вугільних родовищ, а також частку електричної та теплової енергії, яка буде заміщена відновлюваними джерелами. Ці проекти також повинні надати розрахунки скорочення викидів парникових газів, що підтверджують ефективність при переході до більш стійких джерел енергії.

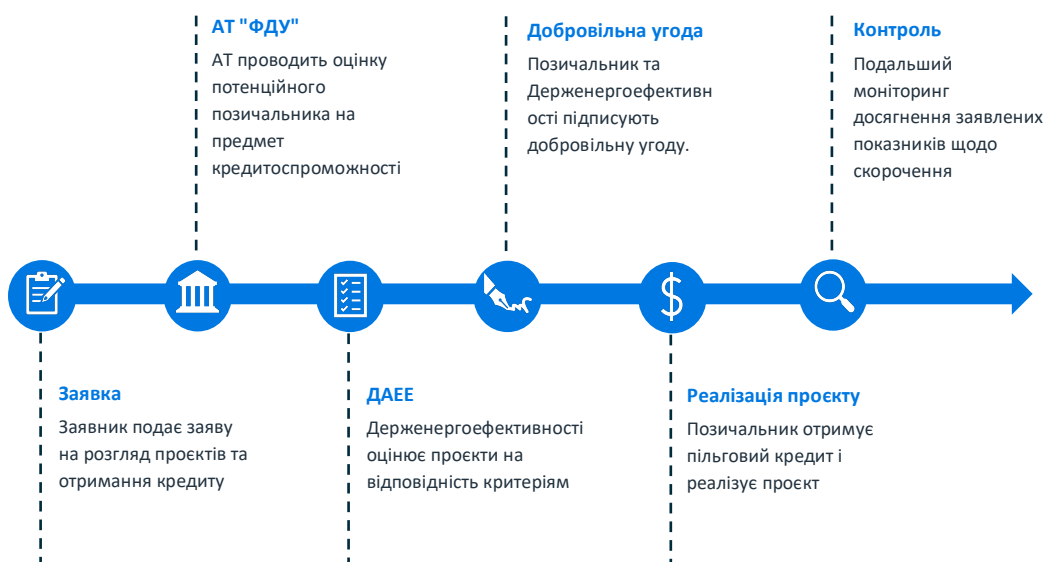
У транспортному секторі проекти, спрямовані на заміну використання моторного палива електроенергією, мають визначити відсоток заміщення, досягнутий завдяки переходу на електротранспорт, а також надати очікуване скорочення викидів парникових газів. Це має бути узгоджено з національними зусиллями з декарбонізації транспорту.

Для проектів з термомодернізації та підвищення енергоефективності будівель необхідно зазначити очікуваний клас енергоефективності після реалізації проекту. Ця класифікація включає будівлі, які досягають майже нульового споживання енергії (найвища ефективність), перевищують мінімальні вимоги до енергоефективності, відповідають національному стандарту енергоефективності або в даний час знаходяться нижче необхідного порогу, але будуть приведені до відповідності в результаті реалізації проекту. Отримуючи гарантію того, що будівлі будуть відповідати контрольним показникам енергоефективності, Фонд декарбонізації сприяє зниженню попиту на енергію та покращенню загальної продуктивності будівель.

Для підтвердження відповідності цим вимогам, заявники повинні подати підтверджуючі документи, включаючи всебічний опис проекту з детальним описом очікуваних результатів, звіт про енергоаудит або висновок служби енергоменеджменту, що визначає потенціал енергоефективності, а також сертифікат енергоефективності, якщо проект включає будівлі. Перелік енергоефективних заходів має включати перелік обладнання та матеріалів, необхідних для впровадження заходів з енергоефективності. А сертифікат походження обладнання може бути поданий для отримання додаткових фінансових переваг у разі використання обладнання національного виробника.

4.2.3 Процес подання заявки та етапи затвердження

Порядок розгляду та затвердження проектів проілюстровано нижче:

Як показано на схемі, СДУ функціонує через структурований процес подання заявок і затвердження, що гарантує відповідність проектів критеріям енергоефективності до моменту отримання державної підтримки. Процес складається з кількох ключових етапів:

Крок 1: Подача заявки

Підприємства, муніципалітети або інші суб'єкти, які мають право на отримання державної підтримки, подають заявку до Держенергоефективності (див. Додаток А), яка включає:

- Опис проекту з детальним переліком запланованих заходів з енергоефективності та очікуваним впливом.
- Один із наступних документів:
 - 1) звіт енергетичного аудиту, що визначає потенціал енергоефективності та очікувану економію енергії;
 - 2) висновок служби енергоменеджменту суб'єкта господарювання щодо необхідності впровадження енергоефективних заходів;
 - 3) сертифікат енергетичної ефективності (у разі, якщо проект стосується будівель).

- Підтвердження джерела фінансування (залежно від типу угоди):
 - 1) Для прямого фінансування через АТ «Фонд декарбонізації України» - підтвердження права на компенсацію відсотків або пряму фінансову підтримку.
 - 2) Для фінансування через банки-партнери - кредитний договір, попередньо затверджений комерційним банком або фінансовою установою.

Крок 2: Оцінка та затвердження

Після подання заявки, проходить оцінювання проєкту двома ключовими суб'єктами:

- Держенергоефективності перевіряє відповідність проєкту національним пріоритетам у сфері енергоефективності та потенціал енергозбереження.
- Керівний комітет АТ «Фонд декарбонізації України» аналізує право заявника на фінансову підтримку, зокрема компенсацію відсотків та кредитоспроможність.

Крок 3: Підписання добровільної угоди

У разі позитивного рішення, підприємство підписує офіційну добровільну угоду з Держенергоефективності, яка визначає:

- Зобов'язання щодо енергоефективності: цільові показники економії, строки реалізації.
- Фінансові умови, включаючи джерело підтримки підтримки (Фонд або банківська установа).
- Зобов'язання щодо моніторингу та звітності: регулярна подача звітів та перевірка виконання умов фінансування.
- Санкції за невиконання умов — забезпечення цільового та ефективного використання ресурсів.

Крок 4: Моніторинг та контроль відповідності

Після підписання добровільної угоди з енергоефективності та надання фінансування, отримувач допомоги переходить до реалізації свого проєкту з енергоефективності. Протягом усього терміну дії угоди, Держенергоефективності та фінансові установи здійснюють нагляд за дотриманням зобов'язань.

Підприємство зобов'язане:

- Надсилати звіти (у встановлений період) з детальним описом енергозбереження, прогресу впровадження енергоефективних заходів та фінансових витрат.
- Надавати підтвердження про встановлення обладнання та реалізованих енергоефективних заходів.
- Підтверджувати відповідність погодженим цілям (наприклад, скорочення викидів CO₂, зниження споживання енергії).

У разі невиконання умов угоди заявник може втратити право на фінансову підтримку, бути зобов'язаним повернути використані кошти або втратити доступ до участі в майбутніх державних програмах з енергоефективності.

4.3 Початкові результати роботи Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України та Схеми добровільних угод

З моменту офіційного запуску своєї діяльності, Фонд декарбонізації, функціонування якого регулюється Постановою Кабінету Міністрів України № 761¹³, досяг значного прогресу у фінансуванні проєктів з енергоефективності та підтримці впровадження СДУ. Після затвердження операційної рамки функціонування у червні 2024 року, Фонд почав повноцінно функціонувати, активно фінансуючи проєкти, які відповідають цілям України з декарбонізації та енергоефективності. У державному бюджеті на 2024 рік у Державному фонді декарбонізації та енергоефективної трансформації України було передбачено надходжень в обсязі 800 млн грн з очікуваним збільшенням до 1,750 млрд грн у 2025 році. Це створює стійку фінансову базу для підтримки промислових і муніципальних ініціатив у сфері енергозбереження.

Перший кредит в рамках СДУ було видано у вересні 2024 року - 18 млн грн було спрямовано на фінансування енергосервісного проєкту по модернізації мережі вуличного освітлення у м. Вознесенськ (Миколаївська область). Очікується, що цей проєкт зменшить споживання електроенергії, знизить викиди двоокису вуглецю на 37% та забезпечить економію для місцевого бюджету (38%), демонструючи відчутні переваги фінансової підтримки Фондом муніципальних ініціатив з енергоефективності.¹⁴

Станом на 28 лютого 2025 року Фондом було профінансовано 21 проєкт з енергоефективності, на загальну суму 212 млн грн. Додаткові проєкти перебувають на розгляді й готуються до фінансування, що свідчить про активне розширення проєктного портфеля. На сьогодні підтримані проєкти реалізуються в таких областях: Миколаївська, Одеська, Київська, Дніпропетровська та Львівська.¹⁵

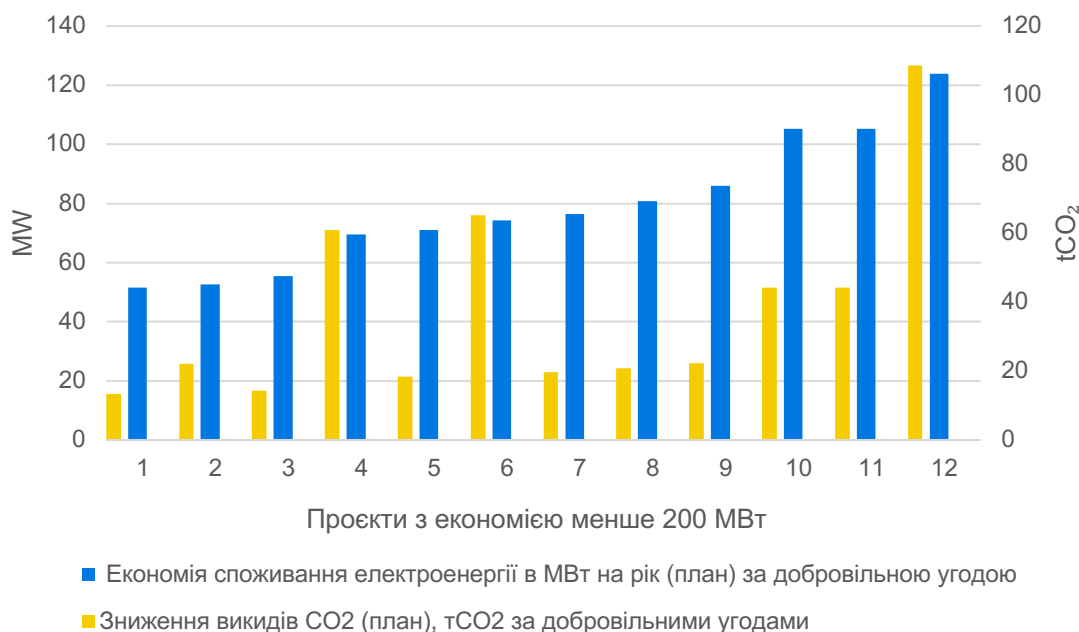
Загальна вартість оцінених на даний момент проєктів становить 320 млн грн, що свідчить про зростаючий інтерес з боку промисловості та муніципалітетів до залучення фінансування через механізми Фонду. Очікуваний вплив від цих проєктів включає заплановане скорочення споживання електроенергії на 531 МВт·год на рік, що призведе до орієнтовної щорічної економії на 5 млн грн, а також скорочення викидів CO₂ приблизно на 20% на проєкт, що еквівалентно 620 тонам на рік. Портфель проєктів, що розширюється, позиціонує Фонд для подальшого масштабування свого впливу, сприяючи глибшій економії енергії та сприяючи реалізації довгострокової кліматичної стратегії України та цілям енергетичної безпеки.

¹³ Постанова Кабінету Міністрів України (2024) Постанова про встановлення Порядку використання коштів Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації від 21 червня 2024 року No 761: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2024-%D0%BF#Text>

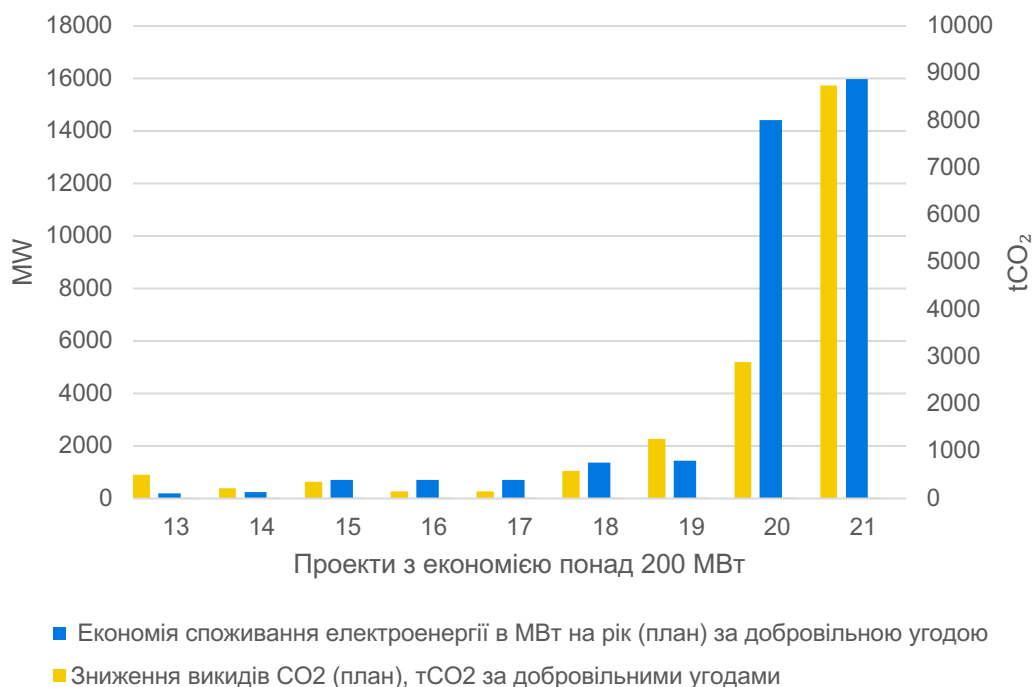
¹⁴ Перша добровільна угода в Додатку В

¹⁵ Інтерв'ю з головою правління DFU (2025): [Інтерв'ю з головою Фонду декарбонізації Олесею Міщенко | ЕкоПолітика](#)

Нижче наведено графіки, що демонструють очікувану (ex ante) економію енергії (у МВт·год/рік) та зменшення викидів CO₂ (у т CO₂/рік) за затвердженими Добровільними угодами. Для полегшення візуального сприйняття проєкти поділені на дві групи: з економією понад та менш як 200 МВт·год/рік.

Малюнок №2: Економія енергоспоживання на рік (МВт) та зменшення викидів CO₂ (tCO₂) за Добровільною угодою (нижче 200 МВт)

Малюнок № 3: Економія споживання енергії на рік (МВт) та зменшення викидів CO₂ (tCO₂) за Добровільною угодою (понад 200 МВт)

З точки зору зменшення енергоспоживання, більшість проектів досягають економії близько 1500 МВт·год на рік, а деякі коливаються в межах 50–700 МВт·год. Проте, серед них виділяються два великих проекти з показником 14408 МВт·год (установка економайзера вихлопних газів) і 15984 МВт·год (заміна природного газу для опалення на деревну тріску) щорічної економії.

Рівень енергозбереження та скорочення викидів CO₂ суттєво відрізняються залежно від масштабу окремого проекту. Деякі проекти з високою енергетичною ефективністю забезпечують помірне скорочення викидів CO₂, тоді як інші, із меншим рівнем економії енергії, демонструють непропорційно високі показники зниження викидів. Це свідчить про те, що такі фактори, як тип замінюваного джерела енергії, ефективність впроваджених заходів та відмінності в базових рівнях викидів, мають вирішальний вплив на загальну ефективність кожного проекту. Наприклад, проект 6 (на наведених вище діаграмах) передбачає встановлення сонячної фотоелектричної станції, що дозволяє досягти як високої економії енергії, так і значного скорочення викидів CO₂.

На противагу цьому, проект 3 зосереджений на встановленні індивідуального пункту обігріву в школі, що призводить до більшої економії енергії, ніж скорочення викидів CO₂. Ще одна поширена причина диференціації полягає в тому, що деякі проекти, в рамках одного портфеля компанії, передбачають менші операції, наприклад, проект 17 - встановлення пароперегрівача пари (144 тCO₂) або проект 16 – золотисмоктувача (144 тCO₂). У порівнянні з великими проектами, такими як проект 20 - установка парового котла потужністю 8 МВт і проект 21 - установка економайзера відпрацьованих газів, демонструють суттєво вищі показники, але всі вони все одно розглядаються як окремі проекти.

У таблиці нижче подано оцінку економічної ефективності 21 профінансованого проекту. *Будь ласка, зверніть увагу, що наведені підрахунки базуються на даних, наданих заявниками, і тому можуть відрізнятися від наведених вище діаграм.*

Опис проекту	Загальна вартість проекту, грн	Очікувана економія енергоспоживання в МВт на рік	Економія інвестицій на кВт·год за рік (грн/кВт·год)	Передбачуваний термін інвестування (років)	Вартість зниження - інвестиції на кВт·год, заощаджені протягом усього терміну інвестування (EURcent/кВт·год)
ЕСКО - Мережа вуличного освітлення	37.104.875	698,0	53,2	15	7,9
ЕСКО - Опалення дошкільних закладів	642.588	55,5	11,6	15	1,7
ЕСКО - Опалення дошкільних закладів	652.268	80,8	8,1	15	1,2

ЕСКО - Опалення дошкільних закладів	622.268	86,1	7,2	15	1,1
ЕСКО - Опалення дошкільних закладів	682.268	51,6	13,2	15	2,0
ЕСКО - Опалення дошкільних закладів	622.268	71,0	8,8	15	1,3
ЕСКО - Опалення дошкільних закладів	622.268	76,5	8,1	15	1,2
Заміна неефективного газового котла (оптова торгівля)	30.000.000	15.984,0	1,9	15	0,3
Рекуперація відпрацьованого тепла з димових газів (оптова торгівля)	29.411.765	14.407,6	2,0	15	0,3
Монтаж пароперегрівача для парового котла (оптова торгівля)	29.700.000	720,4	41,2	15	6,1
Монтаж системи подачі повітря з обладнанням та мультициклоном (оптова торгівля)	31.300.000	200,0	156,5	15	23,2
Монтаж системи золовидалення та системи аварійного охолодження (оптова торгівля)	31.255.000	720,4	43,4	15	6,4
Встановлення сонячної електростанції на об'єкті критичної інфраструктури (харчова промисловість)	31.251.000	1.436,0	21,8	10	4,8
ЕСКО – Сонячна електростанція на об'єкті критичної інфраструктури (очисні споруди)	2.863.050	123,9	23,1	10	5,1
ЕСКО - Сонячна електростанція на об'єкті критичної інфраструктури (насос води)	5.714.550	74,3	76,9	10	17,1
ЕСКО - Сонячна електростанція на об'єкті критичної інфраструктури (насос води)	3.380.490	247,8	13,6	10	3,0
ЕСКО - Сонячна електростанція (урядова будівля)	2.500.000	69,5	36,0	10	8,0
Гібридна сонячна електростанція, інтегрована в електромережу (офісно-складський комплекс)	34.971.935	1.378,0	25,4	10	5,6
ЕСКО - Сонячна електростанція на об'єкті критичної інфраструктури (водонасосна станція)	2.981.212	52,7	56,6	10	12,6

ЕСКО - Сонячна електростанція на об'єкті критичної інфраструктури (каналізаційна водопровідна насосна станція)	3.860.556	105,3	36,7	10	8,1
ЕСКО - Сонячна електростанція на об'єкті критичної інфраструктури (водоочисна станція)	3.956.566	105,3	37,6	10	8,3
Загальний портфель проектів	284.094.927	36.744,7	7,7		1,3

Таблиця 1: Портфель проектів АТ «ФДУ» – загальний обсяг інвестицій та енергозбереження

Підкреслимо, що портфель проектів, підтриманих Фондом, демонструє високу економічну ефективність.

- Середня потреба в інвестиціях становить 7,7 грн за кожен кВт·год енергії, заощадженої щороку.
- Вартість скорочення споживання енергії (показник, зіставний із LCOE — рівнем умовної вартості електроенергії з ВДЕ), розрахована як сума інвестицій на 1 кВт·год заощадженої енергії за термін експлуатації проекту (консервативно — 10–15 років), становить 1,3 євроцента/кВт·год.

Ці показники підтверджують, що в Україні існує значний інвестиційний потенціал у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики.¹⁶

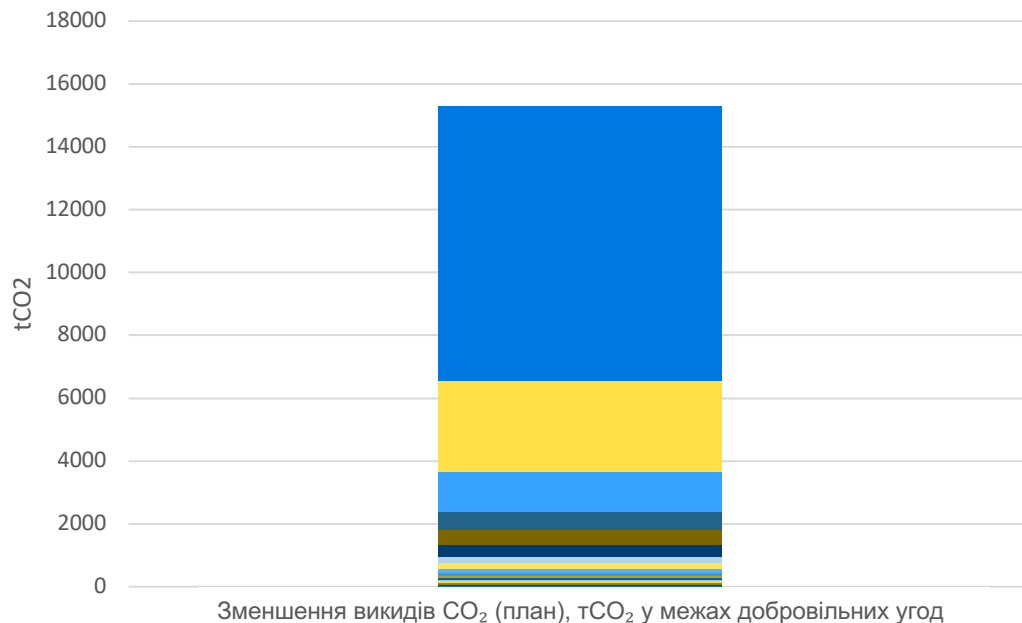
Малюнок № 4 ілюструє очікуване (ex-ante) скорочення викидів CO₂ (тCO₂) в межах 21 проекту, реалізованого за Схемою добровільних угод. Загальне очікуване скорочення становить 15 284 т CO₂ на рік. Більшість проектів демонструють зниження у діапазоні від 20 до 1 500 тCO₂/рік.

Водночас два масштабні проекти значно перевищують середній рівень, зокрема:

- 2 889 т CO₂/рік — установка економайзера відпрацьованих газів;
- 8 739 т CO₂/рік — заміна природного газу для опалення на деревну тріску.

Ці проекти є найефективнішими з точки зору скорочення викидів парникових газів, що свідчить про їхню стратегічну важливість для реалізації кліматичних цілей України.

¹⁶ Для довідки, 37 000 проектів у базі даних ЄС з зниження ризиків енергоефективності (DEEP) мають середню вартість зниження 2,0 євроцента/кВт·год (<https://deep.ec.europa.eu/>)

Малюнок № 4: Зменшення викидів CO₂ (тCO₂) за Добровільними угодами

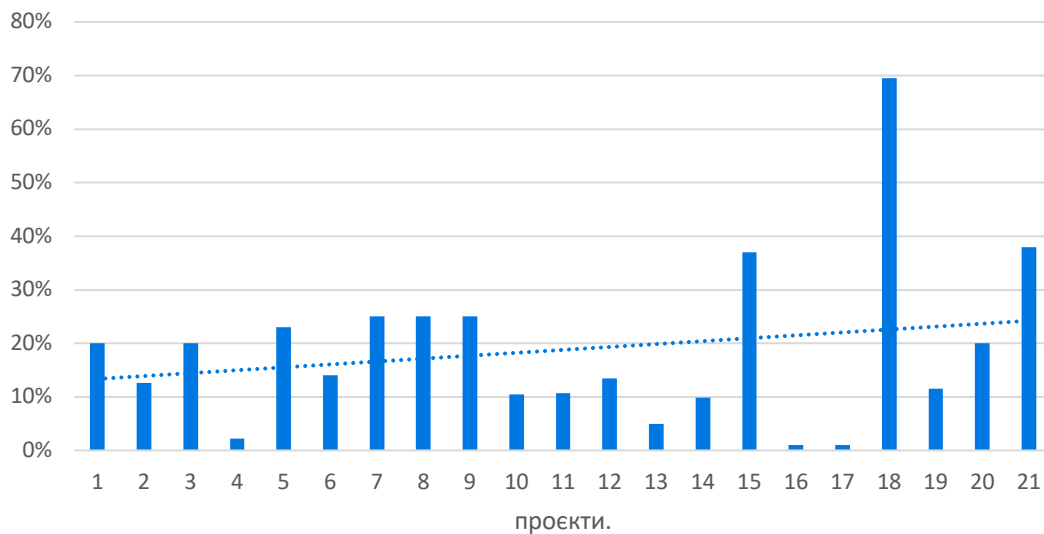
Якщо проаналізувати очікуване скорочення викидів CO₂ у відсотковому співвідношенні до базового рівня, більшість проєктів демонструють зменшення у межах 10–20%, а деякі досягають 20–25%.

Проте кілька проєктів суттєво вирізняються своєю ефективністю:

- 38% скорочення — проєкт із заміни природного газу на деревну тріску для опалення;
- 70% скорочення — проєкт з інтеграцією сонячної енергії в електромережу.

Ці приклади свідчать про значний внесок таких ініціатив у процес декарбонізації.

Водночас слід враховувати, що деякі проєкти є локальними або пілотними рішеннями в межах більших портфелів компаній. Через свій обмежений масштаб вони можуть демонструвати нижчі відсоткові показники (менше 10%), що не применшує їхню практичну або демонстраційну цінність у рамках комплексної стратегії енергомодернізації.

Малюнок №5: зменшення викидів CO₂, порівняно з базовою лінією %

Перші результати діяльності Фонду декарбонізації підтверджують його ефективність як фінансового інструменту, спрямованого на підвищення енергоефективності. Це демонструє потенціал СДУ та Фонду як ключових механізмів зеленого переходу України.

Однак на сьогодні ресурси Фонду формуються переважно за рахунок податку на викиди CO₂, що обмежує його можливості. Для розширення потенціалу Фонду необхідно залучати додаткові фінансові джерела через уже створені інституційні механізми.

У цьому контексті, у 2024 році ПРООН надала фінансову підтримку обсягом 13,5 млн грн, яка була спрямована на:

- підтримку проектів з енергоефективності через механізм ЕСКО (дисконтовані кредити);
- покриття витрат на отримання ліцензії для провадження факторингу;
- фінансування встановлення сонячної електростанції на очисних спорудах і водонасосній станції КП «Боярка-водоканал».

Паралельно тривають переговори з GlZ про додаткову підтримку, а також діалоги з урядами Туреччини та Японії щодо можливого залучення коштів.

План на майбутнє полягає у залученні грантів та міжнародного фінансування для реалізації проектів з підвищення енергоефективності та енергонезалежності. Це ключове завдання на 2025 рік.

Залучення додаткових коштів дозволить підтримати національні енергетичні та кліматичні цілі України до 2030 року, які зосереджені на скороченні викидів парникових газів, підвищенні енергоефективності, інтеграції відновлюваних джерел енергії та зміцненні енергетичної

безпеки. Країна прагне досягти скорочення викидів на 65% порівняно з рівнем 1990 року, де мета підтримується вдосконаленням промислової енергоефективності та низьковуглецевими технологіями, що просуваються в рамках СДУ. Крім того, щонайменше 27% валового кінцевого споживання енергії має надходити з відновлюваних джерел. Цьому також сприяє Фонд декарбонізації, фінансуючи проекти, які переводять галузі та муніципалітети від викопного палива на альтернативні та відновлювані джерела енергії. Зусилля з модернізації громадської інфраструктури також включають досягнення економії енергії на рівні не менше 24,9 ГВт-год на рік в урядових будівлях, що також є пріоритетом у рамках функціонування Фонду.

У той же час, СДУ є інструментом, що впливає на реалізацію Національного плану дій з енергоефективності України (NEEAP) до 2030 року, сприяючи досягненню його основних та кінцевих цілей щодо скорочення споживання енергії. Національна мета спрямована на обмеження споживання первинної енергії до 91,5 млн т викидів та кінцевого споживання енергії до 50,5 млн т, що означає скорочення використання первинної енергії на 22,3% та кінцевого використання енергії на 17,1% порівняно з базовим рівнем. СДУ допомагає досягти цих цілей, вимагаючи від підприємств та муніципалітетів-учасників впроваджувати заходи з енергозбереження, включаючи енергетичні аудити, модернізацію промислових процесів та підвищення ефективності громадської інфраструктури.

5 Прогрес функціонування Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України і Добровільних угод та наступні кроки у 2025 році

Прогрес, досягнутий у рамках функціонування Фонду декарбонізації та Схеми добровільних угод (СДУ), чітко підкреслює їхню зростаючу роль у стимулюванні енергетичного переходу України. Зі збільшенням кількості профінансованих проєктів і наявністю потужного портфеля нових ініціатив, що перебувають на розгляді, ці механізми вже демонструють реальні результати у вигляді економії енергії, скорочення викидів парникових газів і фінансової підтримки для підприємств та муніципалітетів.

У контексті подальшої гармонізації енергетичної політики України зі стандартами ЄС, а також виконання національних цілей у сфері клімату та енергоефективності до 2030 і 2050 років, розширення та стабільне функціонування Фонду матиме вирішальне значення, для забезпечення більш сталого, стійкого та конкурентоспроможного енергетичного сектору. Рух вперед, розширення масштабів цих ініціатив та збереження сильної політики та фінансової бази матимуть важливе значення для забезпечення довгострокових екологічних та економічних вигод, виконання зобов'язань України щодо енергоефективності та декарбонізації.

Оскільки Фонд декарбонізації та СДУ вже зарекомендували себе як ефективні інструменти виявлення та підтримки проєктів, наступні логічні кроки мають бути зосереджені на:

1. Прискоренні розподілу фінансування;
2. залученні нових джерел коштів (гранти, міжнародні кредити, донорська допомога);
3. Вдосконаленні механізмів СДУ для підвищення прозорості, ефективності та масштабованості.

Спираючись на сильний старт 2024 року, зокрема запуск і успішне функціонування Фонду декарбонізації та СДУ, очікується, що фокус 2025 року охоплюватиме три паралельні напрямки:

1. Інституційна підтримка подальшого розвитку Фонду та СДУ

Оновлення та розвиток документації, включаючи:

- керівні принципи впровадження СДУ;
- каталоги енергоефективних технологій;
- збірники прикладів найкращих практик.

Розробка системи звітності для громадськості:

- щорічні звіти з аналітикою: кількість поданих заявок, виданих кредитів, приклади реалізованих проєктів;
- підвищення прозорості та підзвітності Фонду.

2. Мобілізація додаткового фінансування та посилення міжнародної співпраці

- залучення нових фінансових джерел для розширення кредитних ліній та гарантій:

- стратегічні партнерства з міжнародними фінансовими інституціями, кліматичними фондами, приватними інвесторами;
- активізація внесків як на національному, так і міжнародному рівнях.

- Дослідження моделей змішаного фінансування для залучення капіталу приватного сектору.

- Надання технічної допомоги для формування проєктного портфеля у пріоритетних секторах (наприклад, харчова промисловість).

3. Накопичення практичного досвіду та розвиток механізмів зворотного зв'язку

Створення платформи обміну досвідом між підприємствами, фінансовими установами та політиками:

- аналіз реалізованих проєктів;
- адаптація механізмів СДУ на основі зворотного зв'язку.

Ідентифікація успішних "відтворюваних" моделей у пріоритетних сферах:

- вуличне освітлення;
- реновація громадських будівель;
- промислова енергоефективність;
- декарбонізація комунальних послуг.

Ці проєкти можуть бути масштабовані та впроваджені в інших регіонах України, формуючи реплікабельні підходи до сталого розвитку.

**Добровільні угоди з енергоефективності (декарбонізації) –
ключовий елемент партнерства держави та бізнесу у
досягненні цілей енергоефективної трансформації України**

Державна підтримка та налагодження співпраці, заради
майбутнього

Цей документ підготовлений експертами Асоціації Декарбонізації "Коген Україна", в межах співпраці Програми україно-датського енергетичного партнерства, і покликаний підкреслити важливість підвищення партнерства держави та бізнесу, задля досягнення спільних цілей у напрямку енергоефективної трансформації України та спільного руху до побудови вуглецево нейтральної економіки.

Лебедєв В., Kamiшан К., Коваленко Г.

«Добровільні угоди з енергоефективності (декарбонізації) – ключовий елемент партнерства держави та бізнесу у досягненні цілей енергоефективної трансформації України» / — **Київ, 2025. — 31 с.**

Асоціація Декарбонізації "Коген Україна" - всеукраїнська асоціація, метою роботи якої є сприяння формуванню в Україні кращих умов для впровадження принципів енергоефективності та декарбонізації, усунення адміністративних, регуляторних та ринкових бар'єрів для побудови вуглецево нейтральної економіки.

Сайт: adcu.com.ua

КОГЕН УКРАЇНА
АСОЦІАЦІЯ ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ

Зміст

	стор.
Вступ.....	4
Система координат: енергоефективність та декарбонізація.....	6
Потенціал України в напрямку енергоефективності (зменшенні енергоспоживання).....	7
Стійке та постійно наповнюване джерело фінансування енергоефективних заходів в Україні.....	8
Обсяги Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України.....	9
Механізми надання державної підтримки на впровадження енергоефективних заходів.....	10
Добровільна угода з енергоефективності (декарбонізації), як механізм об'єднання зусиль держави та бізнесу на шляху до досягнення цілей енергоефективної трансформації України.....	13
Етапи процесу отримання державної підтримки на впровадження енергоефективних заходів та «дорожня карта» для претендентів на отримання державної фінансової допомоги.....	15
Результати запуску механізму надання державної фінансової підтримки на впровадження енергоефективних заходів.....	18
Висновки.....	19
Додатки.....	20

Вступ

Відповідно до «European Green Deal» Європа планує стати кліматично нейтральною до 2050 року. Щоб досягти такої цілі, заплановано широку стратегію розвитку декарбонізації економіки, скорочення викидів CO₂ разом із покращенням здоров'я та якості життя людей. Україна, у свою чергу, заявила про свій непохитний рух у напрямку Євроінтеграції та зацікавленість у долученні до реалізації даного курсу.

Принцип «Енергоефективність передусім» - концепція, яка наголошує на пріоритетності заходів з енергоефективності перед розглядом інших варіантів задоволення енергетичних потреб і є ключовою у європейській енергетичній та кліматичній політиці. Зокрема, це закріплено в Директивах 2009/125/EU, 2010/31/EU, 2012/27/EU, 2023/1791/EU та ін.

Російське вторгнення в Україну та навмисні атаки на цивільну енергетичну інфраструктуру з боку країни-агресора підкреслили роль енергоефективності для України.

За [даними](#) Міністерства енергетики України, від початку повномасштабного вторгнення росія окупувала близько 18 ГВт потужностей України, зокрема Запорізьку атомну електростанцію, яка є найбільшою у Європі. З лютого 2022 року, енергосистема України витримала майже 30 масованих атак, до яких додаються щоденні локальні атаки.

2024 рік став найскладнішим - росіяни почали використовувати комбіновані удари із застосуванням великої кількості крилатих, балістичних ракет, касетних засобів ураження. Масовані атаки такої сили стали причиною набагато більших пошкоджень та руйнувань, ніж у попередні роки. Атаки російських військ призвели до значних руйнувань енергетичної інфраструктури, зокрема маневрової генерації. Йдеться про втрати близько 10 ГВт генеруючої потужності у 2024 році. Окрім генерації, рф також регулярно завдавала ударів по критичних вузлах електромереж, з метою дестабілізувати енергосистему та обмежити можливості передавати електроенергію всередині країни, а також ускладнювати її імпорт.

За [даними аналітичного центру](#) Dixi Group та [порталу](#) Energy Map, через дії російської федерації, електроенергія в житлових будинках українців була відсутня 1951 годину, або 81 добу і 7 годин. В Україні вводилися погодинні графіки відключення світла. Подекуди, середня тривалість відсутності електропостачання у пересічного мешканця окремих регіонів складала приблизно 9 годин на добу.

Враховуючи складність з енергопостачанням, багатьом українцям прийшло усвідомлення, що енергоефективність це не лише про «сучасні тренди», а, не в останню чергу, про виживання в умовах війни. Це про мінімальний комфорт для життя пересічних громадян.

Забезпечення енергоефективності економіки є одним з ключових національних пріоритетів будь-якої держави. А події останніх трьох років підкреслили актуальність цього твердження для України, як ніколи.

У спадок від Радянського союзу Україна отримала потужний, але вкрай застарілий та неефективний енергетичний комплекс, що характеризувався низькою якістю управління, витратністю, зношеністю, збитковістю. До цього додавалася висока енергоемність всього промислово-виробничого комплексу.

На жаль, питання енергоефективності тривалий час залишалися другорядними і ні державний сектор, ні бізнес не включали його у коло своїх першочергових пріоритетів. При цьому енергетичний сектор був і є становим хребтом української економіки. Так, згідно аналітичних даних, наведених в [«Національному плані дій з енергоефективності до 2030 року»](#) та [«Національному плані з енергетики та клімату до 2030 року»](#), енергетичний сектор є першим за сплатою податків в Україні. Водночас, Україна й досі залишається серед аутсайдерів у світі за показниками ефективності енергоспоживання (енергоемності ВВП). В Україні цей показник в чотири рази більший за середній показник країн з подібною демографічною ситуацією. З початком російсько-Української війни на після повномасштабного вторгнення у 2022 році, ситуація ще значно погіршилася. В тому числі і через системну втрату джерел енергоресурсів та генеруючих потужностей в Україні.

Разом з тим, варто зауважити, що окрім суттєвого впливу факторів, пов'язаних із повномасштабним російським вторгненням, на підвищення ролі енергоефективності вплинули євроінтеграційні прагнення України. Переговорний процес по вступу України до ЄС, що включає скринінг законодавства на предмет відповідності праву ЄС, надав додаткового імпульсу для імплементації найкращих практик Європейського Союзу, в тому числі і в питаннях стимулювання та державної підтримки по впровадженню енергоефективних заходів, як у громадському секторі, так і в промисловості. Враховуючи необхідність постійно наповнюваного та сталого джерела фінансування енергоефективних заходів та виконання зобов'язань України по скороченню енергоспоживання та викидів CO₂, гостро постало питання налагодження партнерських відносин між державою та стейкхолдерами у цьому напрямку. Виходячи з цього, досвід країн Європейського Союзу по запровадженню такого механізму як «Добровільні угоди з енергоефективності» набув неабиякого значення для енергоефективної трансформації України та виконання її євроінтеграційних зобов'язань.

Нижче наведена інформація стосується функціонування механізму державної підтримки енергоефективних заходів за рахунок Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України та закріплення зобов'язань за отримувачами державної допомоги через «Добровільні угоди з енергоефективності (декарбонізації)».

1. Система координат: енергоефективність та декарбонізація

Сьогодні Європейський Союз (ЄС) активно працює над підвищенням енергоефективності, і в цьому контексті діє ряд Директив, зокрема, оновлені Директиви: Директива з енергоефективності (ЄС) 2023/1791 та Директива ЄС про сприяння використання енергії з відновлюваних джерел (ЄС) 2018/2001. Згадані директиви є важливими дороговказами для досягнення цілей ЄС з енергоефективності та боротьби зі зміною клімату. Ці Директиви закріплюють юридично зобов'язану мету ЄС щодо скорочення кінцевого споживання енергії в ЄС на 11,7%, досягнення 55% енергії з відновлюваних джерел у кінцевому енергоспоживанні та скорочення викидів CO₂ на 42,5% до 2030 року.

Україна, яка йде до Європейського Союзу, також прийняла низку стратегічних документів, які покликані імплементувати норми європейського законодавства у національне законодавче поле. Мова йде, зокрема, про «Енергетичну стратегію України до 2050 року», «Національний план дій з енергоефективності до 2030 року» та «Національний план з енергетики та клімату до 2030 року». У цих документах закріплені стратегічні цілі України: скорочення споживання первинної енергії на 22,3%, досягнення 27% енергії з відновлюваних джерел у кінцевому енергоспоживанні та скорочення викидів CO₂ на 65%.

Враховуючи, що в Україні прийнято та функціонує ще ряд профільних законів, таких як Закон України «Про енергетичну ефективність» та Закон України «Про енергетичну ефективність будівель», можна з впевненістю стверджувати, що в українському законодавстві було проведено значну «планувальну» роботу де визначені стратегічні загальнодержавні цілі в напрямку енергоефективності та зменшення викидів CO₂, що корелюються з відповідними директивами ЄС.

Проте, до недавнього часу, з точки зору безпосередньої реалізації у галузі енергоефективності України спостерігалися певні прогалини, зокрема, у питаннях обігу інформації, популяризації, розповсюдження й впровадження відповідних механізмів і практик підвищення енергетичної ефективності у всіх сферах життя та функціонування країни. Саме в цьому контексті, використання досвіду європейських країн по впровадженню «Добровільних угод з енергоефективності (декарбонізації)», що пропонують імплементування енергоефективності та її принципів на добровільних засадах на різних рівнях організації держави – від місцевої влади, до промисловості, до приватних суб'єктів господарювання та громадян, стали дуже актуальними.

2. Потенціал України в напрямку енергоефективності (зменшенні енергоспоживання)

На сьогоднішній день, найбільш енергоємними секторами економіки України (за даними Держстату України) є промисловість, побутовий сектор та транспорт.

Разом з тим, згідно з «[Національним планом дій з енергоефективності до 2030 року](#)» та «[Національним планом з енергетики та клімату до 2030 року](#)», саме в цих секторах Україна має колосальний потенціал енергозбереження.

В промисловості:

- витрати енергії на рік оцінюються ~ в € 9,4 млрд;
- потенціал енергозбереження понад 30% - від € 2,8 млрд на рік;
- очікувані обсяги скорочення викидів до 2030 року – еквівалент 12,5 млн т CO₂;
- потреба в інвестиціях на період до 2030 року ~ € 11,9 млрд;

В транспорті:

- витрати енергії на рік оцінюються ~ в € 9 млрд;
- потенціал енергозбереження 5-10% - від € 0,9 млрд на рік;
- очікувані обсяги скорочення викидів до 2030 року – еквівалент 2,3 млн т CO₂;
- потреба в інвестиціях на період до 2030 року ~ € 15 млрд;

В побутовому/житловому секторі:

- витрати енергії на рік ~ в € 3,6 млрд;
- потенціал енергозбереження 50-60% - до € 2,2 млрд на рік;
- очікувані обсяги скорочення викидів до 2030 року – еквівалент 3,5 млн т CO₂;
- потреба в інвестиціях на період до 2030 року ~ € 13,4 млрд;

Таким чином, строк окупності інвестицій у ці сектори економіки, в середньому можуть складати від 4 до 15 років. А повна енергоефективна трансформація та модернізація лише цих секторів, може призвести до заощаджень в ~ € 6 млрд в рік.

За приблизними підрахунками, для досягнення енергоефективних цілей в Україні до 2030 року потрібне близько €50 млрд. євро інвестицій.

Значний потенціал в напрямку енергоефективності та енергозбереження також потребує консолідації зусиль та партнерських взаємовідносин між державою та приватним сектором. Тож, в цьому контексті запровадження в дію механізму «Добровільних угод з енергоефективності (декарбонізації)» є важливим кроком до досягнення прогресу у напрямку побудови низьковуглецевої економіки.

3. Стійке та постійно наповнюване джерело фінансування енергоефективних заходів в Україні

1 січня 2024 року вступили в дію зміни до Бюджетного кодексу України, що передбачали створення Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України. Відповідні пропозиції були ініційовані та підготовлені Держенергоефективності на початку 2023 року і, в результаті чого, у квітні 2023 року був прийнятий відповідний Закон (стаття 24 – 6 [№ 3035-IX від 11.04.2023](#)).

Державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації був створений у складі спеціального фонду Державного бюджету України. Джерелами формування державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації було визначено: екологічний податок за викиди двоокису вуглецю від стаціонарних установок; державні запозичення для підтримки енергоефективності та скорочення викидів вуглецю.

Створення Фонду стало сигналом міжнародним партнерам, що Україна, не дивлячись на військову агресію, розвивається за європейськими принципами. В тому числі, це стосується зменшення шкідливих викидів CO₂ та інвестицій в енергоефективність. Рекомендації щодо створення окремого джерела фінансування сфери енергоефективності надавалися Уряду України європейськими партнерами протягом останніх десяти років. Цим Законом, вперше на законодавчому рівні зафіксований принцип «забруднювач платить».

Передбачено, що кошти Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації спрямовуються на:

- 1) фінансове забезпечення заходів та державних цільових програм у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення викидів вуглецю;
- 2) фінансове забезпечення компенсації, відшкодування, здешевлення зобов'язань фізичних та юридичних осіб за кредитними та лізинговими договорами, які укладені для реалізації енергоефективних заходів, впровадження енергосервісу, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення викидів вуглецю.

4. Обсяги Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України

Не дивлячись на триваючу військову агресію зі сторони російської федерації, у 2024 році до Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації було мобілізовано близько 1 млрд 400 млн грн.

Обсяг мобілізованих фінансових ресурсів на 2025 рік, згідно з прогнозами Міністерства фінансів України, повинен скласти близько 1 млрд 750 млн грн. У 2026 році - близько 1 млрд 867 млн грн.

Основним джерелом наповнення фонду залишається екологічний податок, який, як відомо, є одним з найнижчих у Європі «вуглецевих» податків (встановлений на рівні 30 грн/т викидів двоокису вуглецю). Відповідно, ефективне функціонування фонду вимагатиме поступового зростання оподаткування викидів та викопних палив в Україні, що також передбачено Національною стратегією доходів до 2030 року. Втім, важливим елементом надходжень також мають стати подальші доходи, отримані в рамках функціонування системи торгівлі викидами (СТВ), що знаходиться у стані розробки із планами щодо запуску у 2026 році.

Також, Держенергоефективності працює над залученням додаткового фінансування, що не заборонено діючим законодавством. Зокрема, Бюджетним Кодексом України передбачена можливість залучення додаткових фінансових надходжень в рамках співпраці з проектами міжнародної технічної допомоги.

Враховуючи, що недостатність фінансового ресурсу є однією з вагомих перепон для швидкого та масового впровадження енергоефективних заходів та технологій в промисловості, громадах та в приватному секторі, наявність додаткового дешевого та доступного фінансування, стане додатковим стимулом для масштабної енергоефективної трансформації України.

5. Механізми надання державної підтримки на впровадження енергоефективних заходів.

З метою забезпечення прозорого виділення бюджетних коштів на енергоефективні заходи, було прийнято рішення розробити механізм розподілу коштів на енергоефективні заклади, що відповідатиме європейським стандартам.

21 червня 2024 року Уряд України прийняв Постанову № [761](#) «Про затвердження Порядку використання коштів державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації».

Цей документ визначає процедуру виділення коштів фонду проектам-заявникам, що може здійснюватися на підставі затверджених державних програм, а також на підставі відбору з боку державного АТ «Фонд декарбонізації України» або з боку державних банківських установ, які розподілятимуть кошти фонду.

Постановою передбачено механізм та умови надання фінансової державної підтримки для реалізації заходів у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю.

В чинній постанові передбачається, що державна фінансова підтримка її одержувачам для здійснення заходів у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю, надається шляхом:

- кредитування заходів у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю;
- фінансового лізингу обладнання, необхідного для здійснення заходів у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю, відповідно до укладених договорів фінансового лізингу;
- факторингового фінансування позичальників за кредитами у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю або виконавців енергосервісу.

Вказана державна підтримка (здешевлення вартості зобов'язань за кредитними договорами) може надаватися через акціонерного товариства “Фонд декарбонізації України” (фінансова установа 100% акцій якої належить державі. Додаток №1 Постанови КМУ № [761](#)) та через державні банківські установи (уповноважені банки) - банки, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій належать державі (Додаток №2 Постанови КМУ № [761](#)).

Постановою передбачено, що одержувачем державної фінансової підтримки може бути:

- фізична особа - підприємець, зареєстрована в установленому законом порядку (уповноважені банки та АТ «Фонд декарбонізації України»);
- юридична особа, кінцеві бенефіціарні власники (контролери) якої є резидентом України (уповноважені банки та АТ «Фонд декарбонізації України»);
- об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (АТ «Фонд декарбонізації України»);
- житлово-будівельний кооператив (АТ «Фонд декарбонізації України»);
- обслуговуючий кооператив (АТ «Фонд декарбонізації України»);
- підприємство державної або комунальної форми власності (уповноважені банки та АТ «Фонд декарбонізації України»);
- орган місцевого самоврядування (АТ «Фонд декарбонізації України»).

Щоб отримати державну фінансову підтримку (здешевлення вартості зобов'язань за кредитними договорами) на впровадження енергоефективних заходів та реалізацію відповідного проєкту, суб'єкт господарювання повинен подати відповідну заявку, яка включає:

- опис проєкту;
- звіт про проведений енергетичний аудит об'єкта (будівлі, технічного об'єкта, технологічного етапу, вузла та/або процесу), на якому заплановано здійснення енергоефективних заходів, та/або висновок служби енергетичного менеджменту суб'єкта господарювання щодо необхідності запровадження енергоефективних заходів, та/або сертифікат енергетичної ефективності будівлі;
- перелік енергоефективних заходів (із зазначенням характеристик необхідних техніки, устаткування, обладнання, матеріалів), для здійснення яких планується отримання державної підтримки.

Умови кредитування на впровадження енергоефективних заходів через АТ «Фонд декарбонізації України», згідно Постанови КМУ № [761](#):

- 1) відсоткова ставка становить до 9 відсотків річних включно, а для проєктів, за якими використовується обладнання національного виробництва, - до 7 відсотків річних включно;
- 2) мінімальний розмір кредиту становить від 120 тис. гривень, максимальний розмір кредиту - до 90 млн. гривень включно (на фінансування одного проєкту);
- 3) максимальний строк кредиту становить до 10 років включно;
- 4) мінімальний внесок, який самостійно сплачує позичальник, установлюється у розмірі не менш як 15 відсотків вартості товарів, робіт і послуг, передбачених для здійснення енергоефективних заходів, впровадження енергосервісу, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю.

Умови кредитування (здешевлення вартості зобов'язань за кредитними договорами) на впровадження енергоефективних заходів через уповноважені банківські установи, згідно Постанови КМУ № [761](#):

- 1) Кредит надається в національній валюті;
- 2) Максимальна сума кредиту, за яким надається державна підтримка шляхом здешевлення кредитів суб'єкту господарювання, не перевищує 60 млн. гривень, крім:
 - кредиту, що надається фізичній особі - підприємцю, який не перевищує 5 млн. гривень;
 - кредиту, що надається підприємствам - виробникам теплової енергії, підприємствам водопостачання та водовідведення, який не перевищує 90 млн. гривень;
 - кредиту, що надається виконавцям енергосервісу, у тому числі виконавцю енергосервісу - фізичній особі - підприємцю, який не перевищує 20 млн. гривень.
- 3) Максимальний строк кредитування за кредитами, за якими надається державна підтримка, не повинен перевищувати 10 років включно.
- 4) Максимальна відсоткова ставка за кредитом - не більше 21 відсотка річних. Де здешевлення кредитів здійснюється шляхом компенсації відсотків за кредитом суб'єкту господарювання з метою зниження його фактичних витрат на сплату відсоткової ставки за кредитами уповноважених банків. Компенсація може досягати до 14 відсотків річних.

		АТ «Фонд декарбонізації України»	Комерційні банки (з часткою держави від 50%)
Модернізація комунальної інфраструктури	• СЕС • теплові насоси • когенерація • біокотельні • електротранспорт • енергоефективне обладнання • Інші проекти у сфері енергоефективності	Сума: до 90 млн. грн Строк: до 10 років Ставка: до 7-9 % Інструмент: кредит, лізинг, факторинг	Сума: до 90 млн. грн Строк: до 10 років Ставка: компенсація 12-14%
Енергомодернізація бізнесу			Сума: до 60 млн. грн Строк: до 10 років Ставка: компенсація 12-14%
Термомодернізація громадських будівель через ЕСКО			Сума: до 20 млн. грн Строк: до 10 років Ставка: компенсація 12-14%

Слід відмітити, що однією з ключових умов для отримання державної фінансової підтримки (здешевлення вартості зобов'язань за кредитними договорами) на впровадження енергоефективних заходів є умова щодо обов'язкового укладання добровільної угоди з енергоефективності (декарбонізації).

6. Добровільна угода з енергоефективності (декарбонізації), як механізм об'єднання зусиль держави та бізнесу на шляху до досягнення цілей енергоефективної трансформації України.

Добровільна угода з енергоефективності (декарбонізації) - договір, укладений між Держенергоефективності та суб'єктом господарювання, який отримує державну підтримку, про досягнення визначених договором показників енергоефективності та скорочення обсягу викидів вуглецю в результаті здійснення енергоефективних заходів, впровадження енергосервісу, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю.

Цей механізм вдало використовувався багатьма країнами Європейського Союзу і просував ідею імплементації енергоефективності та її принципів на добровільних засадах на різних рівнях організації держави – від місцевої влади та промисловості, до приватних суб'єктів господарювання та громадян.

В контексті функціонування механізму державної підтримки енергоефективних заходів за рахунок коштів Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України, добровільна угода – індивідуальний контракт між урядовою структурою - Держенергоефективності, яка є розпорядником бюджетних коштів Фонду і окремими суб'єктами господарювання, що виявили бажання отримати державну підтримку на впровадження енергоефективних заходів. Цей договір включає узгоджені цілі та графіки дій, які будуть здійснені отримувачем державної допомоги задля фіксації його внеску у досягнення загальнодержавних цілей по зниженню кінцевого енергоспоживання та зниженню викидів парникових газів (скорочення викидів CO₂).

Слід відмітити, що добровільні угоди з енергоефективності наразі застосовуються на національному, регіональному та місцевому рівнях у багатьох європейських державах. Зважаючи на те, що чітких сценаріїв для реалізації даного типу управлінських документів немає, так само як і їхньої стандартизованої чи усталеної структури, Держенергоефективності було взято за основу досвід таких країн, як Данія, Фінляндія та Швеція, коли вони почали з проміжних кроків, готуючи відповідне середовище стейкхолдерів до правильного сприйняття механізму добровільних угод.

При розробці та прийнятті Постанови № [761](#) «Про затвердження Порядку використання коштів державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації» було чітко передбачено та зафіксовано низку ключових факторів, які повинні бути враховані при складанні та підписанні добровільної угоди з енергоефективності (декарбонізації).

Відповідно, істотними умовами добровільної угоди з енергоефективності (декарбонізації) визначено:

1. встановлення для кандидатів зобов'язань з енергоефективності та декарбонізації:
 - зниження енергоємності виробництва одиниці відповідної продукції (надання послуг);
 - заміщення горючих корисних копалин загальнодержавного призначення альтернативними видами палива та альтернативними (відновлюваними) джерелами;
 - зменшення обсягу викидів забруднювальних речовин, підвищення енергетичної ефективності будівель.
2. строки досягнення встановлених зобов'язань;
3. строки надання кандидатом звітності з виконання зобов'язань;
4. відповідальність кандидата за невиконання встановлених зобов'язань.

Усі ці показники фіксуються у відповідності до заявки на отримання державної підтримки.

Класично, процес підготовки до підписання добровільної угоди має починатись із оцінки потенціалу енергозбереження учасника договору, технічних та економічних можливостей, доцільності застосування тих або інших енергоефективних заходів та встановлення завдання та цілей угоди. Саме через це, одним з елементів заявки на отримання державної підтримки на впровадження енергоефективних заходів визначено - звіт про проведений енергетичний аудит та/або висновок служби енергетичного менеджменту суб'єкта господарювання щодо необхідності запровадження енергоефективних заходів. На додачу до цього, також запитується перелік енергоефективних заходів, для здійснення яких планується отримання державної підтримки.

Важливо підкреслити, що для встановлення максимально ефективних та реалістичних задач/цілей, та взаємовигідних умов, добровільна угода має базуватися на принципах взаємної прозорості, відкритості, зацікавленості та довіри. Тому між сторонами угоди має відбуватись ефективний обмін відповідною інформацією.

Для зручності і пришвидшення прийняття рішень з боку кандидатів на отримання державної підтримки на впровадження енергоефективних заходів, Держенергоефективності, у тісній співпраці з данськими експертами (Viegand Maagøe) та фахівцями Данського енергетичного агентства (DEA), було розроблено шаблон Добровільної угоди з енергоефективності (декарбонізації) та відповідні додатки до неї. Ключовими показниками, які фіксується цими документами є зниження обсягу енергоспоживання в енергетичних одиницях (МВт•год) та зменшення обсягу викидів вуглецю (парникових газів - tCO_2) у відповідному періоді.

Основні структурні розділи добровільної угоди з енергоефективності (декарбонізації)

- Визначення термінів
- Предмет добровільної угоди
- Права та обов'язки сторін
- Відповідальність за невиконання встановлених зобов'язань
- Строк дії добровільної угоди, умови зміни, доповнення і розірвання
- Порядок розв'язання спорів
- Обставини непереборної сили
- Антикорупційне застереження

Шаблон Добровільної угоди з енергоефективності (декарбонізації) – Додаток 1.

Додатки до добровільної угоди:

- 1) Енергоефективні заходи з впровадження проекту (Додаток 2);
- 2) Графік впровадження енергоефективних заходів (Додаток 3);
- 3) План – графік виконання зобов'язань з енергоефективності (декарбонізації) (Додаток 4);
- 4) Звіт про стан впровадження енергоефективних заходів за визначений період (Додаток 5);
- 5) Звіт про проміжний рівень досягнення планового показника енергоефективності за проектом за визначений період (Додаток 6).

7. Етапи процесу отримання державної підтримки на впровадження енергоефективних заходів та «дорожня карта» для претендентів на отримання державної фінансової допомоги.

У процесі підготовки до надання фінансової державної підтримки для реалізації заходів у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю, можна виділити наступні етапи:

1. Заявник вирішує отримати державну підтримку на впровадження енергоефективних заходів;
2. Заявник подає заявку на розгляд проекту та заявку на отримання кредиту;
3. Фінансова установа, через яку буде здійснено надання державної фінансової підтримки на впровадження енергоефективних заходів, оцінює потенційного позичальника на кредитну спроможність;
4. Держенергоефективності оцінює проект на відповідність критеріям, щодо досягнення показників зниження обсягу енергоспоживання та зменшення обсягу викидів вуглецю;
5. Суб'єкт господарювання та Держенергоефективності підписують Добровільну угоду з енергоефективності (декарбонізації);
6. Суб'єкт господарювання отримує пільговий кредит та впроваджує проект.

Після отримання державної фінансової підтримки на впровадження енергоефективних заходів, здійснюється моніторинг та верифікація досягнення показників зі скорочення енергоспоживання та декарбонізації, які зафіксовані у добровільній угоді.

Заявка на розгляд проекту з реалізації заходів у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю подається [за встановленою формою](#).

Подана заявка обов'язково повинна включати **опис проекту** з впровадження енергоефективних заходів, який подається [за встановленою формою](#), де зазначається серед іншого: географія реалізації проекту; соціальний вплив проекту; ризики; строки реалізації проекту; строки життєвого циклу проекту; очікувані результати проекту; базовий показник ЕЕ проекту; плановий показник ЕЕ проекту; опис енергоефективних заходів; планування реалізації проекту; інформація про партнерів проекту; загальний бюджет проекту; фінансові показники проекту.

Окрім того, подана заявка також повинна містити звіт про проведений енергетичний аудит/висновок служби енергетичного менеджменту та **перелік енергоефективних заходів** [за встановленою формою](#), де зазначаються характеристики необхідної техніки, устаткування, обладнання та матеріалів.

Дорожня карта процесу отримання державної фінансової підтримки

	Кроки	Примітки
1	Первинна консультація щодо основних умов отримання державної підтримки	Кандидат на отримання держпідтримки ознайомлюється з умовами її надання та подає на розгляд пакет документів. 1. Статутні документи; 2. Фінансові документи; 3. Документи на Держенергоефективності (заявка про надання державної підтримки, опис проекту, висновок енергоменеджера або енергоаудит, перелік енергоефективних заходів, розрахунки економії або ТЕО)
2	Опрацювання службами фінансової установи документів та надання попередніх висновків	Відповідні структурні підрозділи фінансової установи (банківської установи) опрацьовує пакет документів, та надають попередні висновки. У разі необхідності, Кандидату надсилаються письмові запити на уточнюючі або додаткові документи.
3	Відправка запиту на Держенергоефективності	Після одержання попередніх позитивних висновків від служб фінансової/банківської установи, щодо можливості надання державної підтримки, направляється запит на Державне агентство енергоефективності та енергозбереження України, щодо доцільності фінансування та затвердження умов майбутньої добровільної угоди з енергоефективності (декарбонізації).
4	Оцінка проекту з точки зору перспективи досягнення показників енергоефективності та прийняття попередніх висновків про доцільність надання державної підтримки	Комісія Держенергоефективності розглядає відповідні матеріали та приймає попередні висновки про доцільність фінансування проекту та можливість підписання добровільної угоди з енергоефективності (декарбонізації) з визначеними параметрами зобов'язань по зниженню енергоспоживання та зниженню викидів вуглецю.
5	Рішення фінансової/банківської установи, щодо можливості надання державної підтримки	Фінансова/банківська установа розглядає можливість надання державної підтримки та скликає внутрішню комісію для прийняття рішення.
6	Розгляд проекту на комісії фінансової/банківської установи	Питання щодо надання фінансової підтримки проекту виноситься на засідання відповідної комісії. Виноситься рішення щодо рекомендацій надання державної підтримки кандидату та винесення питання на засідання Правління, задля остаточного погодження.
7	Розгляд проекту Правлінням фінансової/банківської установи	Після отримання протоколу Комісії, параметри угоди, ковенанти та інші рекомендації проекту затверджуються протоколом Правління фінансової/банківської установи.

8	Інформування Кандидата про прийняте рішення та умови надання державної підтримки	Після затвердження остаточних умов Правлінням фінансової/банківської установи, готується пропозицію, яка містить основні умови майбутнього договору: тип підтримки, обсяг підтримки, цілі використання держпідтримки, строк держпідтримки та інше.
9	Прийняття рішення Кандидатом про готовність отримання держпідтримки на запропонованих умовах та підписання Добровільної угоди з енергоефективності	За умови позитивного рішення і погодження з комерційною пропозицією фінансової/банківської установи, Кандидат укладає Добровільну угоду з енергоефективності (декарбонізації) з Держенергоефективності в якій зазначаються всі умови згідно вимог до Добровільної угоди з енергоефективності.
10	Укладання кредитної угоди	Кандидат надає підписану добровільну угоду до фінансової/банківської установи та укладає кредитний договір і отримує фінансування.
11	Моніторинг реалізації проекту та цільового використання коштів	Отримувач державної допомоги звітує до Держенергоефективності та фінансової/банківської установи про етапи виконання проекту, дату завершення реалізації проекту, надає необхідні документи, що підтверджує цільове використання коштів.
12	Моніторинг та верифікація досягнення планових показників з енергоефективності та декарбонізації	Отримувач державної допомоги в узгоджені строки звітує Держенергоефективності та фінансової/банківської установи щодо отриманих показників енергоефективності та декарбонізації.

8. Результати запуску механізму надання державної фінансової підтримки на впровадження енергоефективних заходів

За півроку з моменту запуску процесу надання державної підтримки впровадження енергоефективних заходів, за рахунок коштів Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України, фінансову підтримку на впровадження заходів у сфері енергоефективності, збільшення використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива і скорочення обсягу викидів вуглецю отримав 21 суб'єкт господарювання. Загальна сума наданої фінансової підтримки, через АТ «Фонд декарбонізації України», склала 212 млн грн.

Серед проєктів, які отримали державну фінансову підтримку:

- 5 проєктів – заходи по заміщенню спожитої енергії шляхом встановлення обладнання, що використовує відновлювальні джерела енергії;
- 11 проєктів – заходи по застосуванню механізмів ЕСКО, які направлені на зменшення споживання енергії;
- 5 проєктів – заміщення агрегатів, що використовують горюче викопне паливо на агрегати, що працюють з використанням альтернативних видів палива.

Згідно 21 підписаній добровільній угоді з енергоефективності (декарбонізації), очікуване зменшення споживання енергоресурсів повинна скласти 36,744 МВт•годин, а очікуване зменшення викидів вуглецю - 15,284 тон/CO₂.

Висновки

На сьогодні, описаний механізм державної підтримки є доволі перспективним і своєчасним. В умовах військової агресії з боку росії, фінансова підтримка може використовуватися не лише для досягнення загальнодержавних цілей енергоефективності та сталого розвитку, а й для підтримки енергетичної системи країни, яка знаходиться під щоденними ракетними та дронними атаками.

Запущений інструмент, за допомогою якого держава та бізнес спільно досягають цілей з енергоефективності та декарбонізації, на відміну від жорстких регуляторних норм, базується на взаємовигідній співпраці. Підприємства беруть на себе зобов'язання щодо зниження енергоспоживання в обмін на певну державну підтримку.

Виклики, з якими зараз стикається Україна, виходять далеко за межі ремонту зруйнованих об'єктів і досягнення загальнодержавних результатів по національним зобов'язанням. Перед Україною стоїть завдання – не просто відновити енергетичну систему, а створити абсолютно нову стійку до загроз (ракетних атак) енергетичну інфраструктуру. В цьому контексті, Уряд, в особі Міністерства енергетики України, визначив шлях в умовах війни – розвиток розподіленої генерації. У липні 2024 року Урядом була схвалена відповідна стратегія. Вона передбачає зміцнення стійкості та гнучкості енергосистеми шляхом розвитку розподілених генеруючих потужностей, включаючи газотурбінні, газопоршнєві, когенераційні установки, об'єкти відновлюваної енергетики (СЕС) та системи зберігання енергії.

І це можливо досягти, в тому числі і завдяки запущеному механізму державної фінансової підтримки, тому що проекти, які відповідають критеріям для фінансування за рахунок Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації України, можуть бути в сфері:

- Розвитку розподіленої генерації – децентралізованої мережі електростанцій, яка робить систему гнучкішою та менш вразливою до атак.
- Збільшення частки відновлюваних джерел енергії – сонячної, вітрової та біоенергетики, що дозволяє диверсифікувати виробництво електричної та теплової енергії.
- Розвитку альтернативних видів палива, які можуть частково замінити традиційні енергоресурси.

Безумовно, в контексті цього, все більший пріоритет надається енергоефективності. На сьогодні для України енергоефективність — це не лише про комфорт та про данину часу, це про виживання в складних умовах. У відповідь на сучасні виклики (нестача електроенергії, аварійні та погодинні графіки відключень) ми вимушені змінювати свої звички, свідомо впроваджувати енергоощадні рішення в повсякденне життя.

Впровадження в Україні такого механізму, як добровільні угоди з енергоефективності (декарбонізації) окрім стимулювання впровадження енергоефективних заходів повинні зробити значний внесок у зміну поведінки державних установ, бізнесу, громад та пересічних громадян та підняти питання енергоефективної трансформації країни на вищий рівень і закласти фундамент відновлення країни на основі принципів енергоефективності.

ДОБРОВІЛЬНА УГОДА № _____ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ (ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ)

м. Київ

«___» _____ року

Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України (код згідно з ЄДРПОУ - 37536010) (далі – **Сторона 1**), в особі заступника Голови Держенергоефективності, який діє на підставі довіреності Держенергоефективності від 21.01.2025 № 2 та діє на підставі Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 676, з однієї сторони, та

_____ (код згідно з ЄДРПОУ/РНОКПП - _____) (далі – **Сторона 2**), в особі _____, який(а) діє на підставі _____, з іншої сторони, разом іменовані Сторони, а кожна окремо – Сторона, керуючись статтями 6, 627, 638 Цивільного кодексу України та Порядком використання коштів державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.06.2024 № 761 (далі – **Порядок №761**), з метою досягнення показників енергоефективності та скорочення обсягу викидів вуглецю в результаті реалізації проекту _____ (далі - **Проект**)
(назва проекту)

уклали цю Добровільну угоду з енергоефективності (декарбонізації) (далі – **Добровільна угода**) про таке:

1. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

АТ «ФДУ» - акціонерне товариство «Фонд декарбонізації України» (код згідно з ЄДРПОУ 38519070), яке здійснює кредитування Заходів за рахунок бюджетних коштів, одержаних відповідно до Порядку № 761.

Базовий показник енергоефективності – показник енергоефективності (декарбонізації) щодо обсягу споживання в енергетичних одиницях та обсягу викидів вуглецю (парникових газів), що вказаний у описі проекту *

*за рік, що передує дню подання заявки на отримання Фінансової державної підтримки або

*відповідно до проекту будівництва (реконструкції) новоствореного Об'єкту або

* який визначено згідно з вимогами законодавства із процедури закупівлі енергосервісу, що діє на день подання заявки на отримання Фінансової державної підтримки для проекту із закупівлі енергосервісу.

Верифікація - збір і перевірка достовірності документів та інформації, що підтверджують виконання Стороною 2 Графіка та Плану-графіка і досягнення Планового показника енергоефективності, в тому числі, з правом очної перевірки Об'єкту представниками Сторони 1.

Графік – строки запровадження Заходів, на реалізацію яких АТ «ФДУ» надається Фінансова державна підтримка шляхом кредитування у відповідності до Порядку №761.

Запит Сторони 1 – письмовий запит Держенергоефективності, що підготовлений для проведення процесу Верифікації та відправлений на адресу для листування та/або адресу електронної пошти Сторони 2, реквізити яких вказані у розділі 11 цієї Добровільної угоди.

Заходи - енергоефективні заходи / (впровадження енергосервісу), визначені у додатку №1 до цієї Добровільної угоди.

Зобов'язання - досягнення Планового показника енергоефективності щодо (зазначаються критерії визначені пп.1 п.15 додатка 1 до Порядку № 761, наприклад: зниження енергоємності виробництва (технічного об'єкту, технологічного етапу, вузла та/або процесу виробництва) одиниці відповідної продукції (надання послуг) та скорочення обсягу викидів вуглецю, порівняно з Базовим показником енергоефективності.

Моніторинг – здійснення, в тому числі з використанням електронно-комунікаційних засобів, збору та оброблення інформації щодо виконання Графіка та Плану-графіка Стороною 2.

Об'єкт – будівля (її частина) або приміщення (його частина), технічний об'єкт, технологічний етап, вузол та/або процес виробництва (зазначається згідно Проекту), відносно якого здійснюються Заходи.

План-графік – строки виконання Зобов'язання в результаті здійснення Заходів, на реалізацію яких АТ «ФДУ» надається Фінансова державна підтримка шляхом кредитування у відповідності до Порядку №761.

Плановий показник енергоефективності – річний показник обсягу споживання в енергетичних одиницях та обсягу викидів вуглецю (парникових газів) після запровадження Заходів, який має бути досягнутий або перевиконаний Стороною 2 відповідно до Плану-графіка.

Фактичний показник енергоефективності - показник обсягу споживання в енергетичних одиницях та обсягу викидів вуглецю (парникових газів) після запровадження Заходів, який є предметом Моніторингу та Верифікації.

Фінансова державна підтримка – надання Стороні 2 кредиту АТ «ФДУ» для здійснення Заходів за рахунок бюджетних коштів, одержаних АТ «ФДУ» відповідно до Порядку № 761.

Інші терміни, вживаються у значенні, наведеному в Порядку №761 та іншому законодавстві України.

2. ПРЕДМЕТ ДОБРОВІЛЬНОЇ УГОДИ

2.1. Предметом цієї Добровільної угоди є здійснення Стороною 2 Заходів та виконання Зобов'язань в повному обсязі та у строки, визначені у цій Добровільній угоді, як одержувачем Фінансової державної підтримки.

2.2. Сторона 2 зобов'язується запровадити Заходи відповідно до Графіка, що визначається у додатку №2 до цієї Добровільної угоди та виконати Зобов'язання відповідно Плану-графіка, що визначається у додатку №3 до цієї Добровільної угоди.

2.3. Строк виконання Стороною 2 встановлених Зобов'язань встановлюється на строк дії цієї Добровільної угоди.

2.4. Моніторинг виконання Стороною-2 Графіка та Плану-графіка здійснюється Стороною 1 (з правом залучення на ці дії третіх осіб) на основі щоквартального звітування Стороною 2:

до запровадження Заходів подаються звіти про стан запровадження Заходів за встановленою у додатку №4 до цієї Добровільної угоди формою;

після запровадження Заходів подаються звіти про рівень досягнення Планового показника енергоефективності за встановленою у додатку №5 до цієї Добровільної угоди формою.

Інформація подається Стороною 2 до 25 числа місяця, наступного за звітним кварталом, в письмовій формі супровідним листом на адресу для листування або електронну пошту Сторони 1, зазначених в розділі 11 цієї Добровільної угоди.

2.5. Верифікація виконання Стороною 2 Графіка та Плану-графіка і досягнення Планового показника енергоефективності здійснюється Стороною 1 (з правом залучення на ці дії третіх осіб) на основі отриманих від Сторони 2 підтверджуючих документів.

Сторона 1 надсилає Стороні 2 Запит про необхідність подання одного або декількох наступних завірених належним чином копій документів:

про підтвердження цільового використання кредитних коштів (акт приймання-передачі, товарний чек, видаткова накладна);

про підтвердження факту встановлення (запровадження) енергоефективного обладнання та/або матеріалів (акт виконаних робіт (наданих послуг));

звіту з енергетичного аудиту;

енергетичного сертифікату будівлі;

договорів з постачальниками енергоресурсів та рахунки за їх використання;

документації про внутрішній моніторинг енергоспоживання (в разі наявності сертифікованої СЕМ);

форми статистичної звітності 11МТП (річна) «Звіт про постачання та використання енергії» надісланої до територіальної служби статистики з доказами їх подачі;

податкових накладних;

сертифікату відповідності;

фотографій Об'єкту до початку виконання робіт (наданих послуг);

фотографій Об'єкту в процесі виконання робіт (наданих послуг);

фотографій Об'єкту після завершення робіт (наданих послуг);

звіту Сторони 2 про дотримання умов дозволу на викиди вуглецю та виконання заходів щодо здійснення контролю за дотриманням установлених гранично допустимих викидів забруднюючих речовин;

форми статистичної звітності №2-ТП «Звіт про викиди забруднюючих речовин і парникових газів у атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів» надісланої до територіальної служби статистики з доказами їх подачі;

податкової декларації з екологічного податку з доказами її подачі;

та інших документів.

3. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

3.1. Сторона 1 зобов'язана:

3.1.1. Визначити відповідальних представників, які здійснюватимуть Моніторинг та Верифікацію виконання Стороною 2 Графіка, Плану-графіка та досягнення Планового показника енергоефективності.

3.1.2. У разі зміни реквізитів, назви або юридичної адреси протягом 5 (п'яти) календарних днів з дня настання таких змін повідомити про такі зміни Сторону 2.

3.1.3. Належним чином виконувати умови цієї Добровільної угоди.

3.2. Сторона 1 має право:

3.2.1. Вимагати належного виконання Стороною 2 умов цієї Добровільної угоди.

3.2.2. Протягом дії цієї Добровільної угоди здійснювати Моніторинг та Верифікацію виконання Стороною 2 Графіка, Плану-графіка і досягнення Планового показника енергоефективності.

3.2.3. Обробляти та використовувати персональні дані Сторони 2 та її представників, уповноважених на укладання цієї Добровільної угоди, в тому числі з правом передачі їх третім особам, що залучаються Стороною 1 для виконання умов цієї Добровільної угоди.

3.2.4. Достроково розірвати цю Добровільну угоду в односторонньому порядку, у тому числі, але не виключно, у разі:

- не запровадження Стороною 2 Заходів;
- недосягнення Стороною 2 відсоткового співвідношення Планового показника енергоефективності до Базового показника енергоефективності за відповідний рік;
- порушення умов щодо цільового використання коштів Фінансової державної підтримки;
- у разі настання обставин, які несуть обмеження, визначені статтею 13 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні»;
- розірвання (припинення) кредитного договору про надання Стороні 2 Фінансової державної підтримки.

3.3. Сторона 2 зобов'язана:

3.3.1. Запровадити Заходи відповідно до Графіка.

3.3.2. Виконати в повному обсязі Зобов'язання та в результаті здійснення Заходів, досягнути Планових показників енергоефективності.

3.3.3. За Запитом Сторони 1 надавати в повному обсязі документи та інформацію, що необхідна для виконання цієї Добровільної угоди у строки, що в ньому визначені, а також допускати на Об'єкт відповідальних представників Сторони 1 для здійснення Верифікації.

3.3.4. Дотримуватись конфіденційності щодо отриманих від Сторони 1 інформації та/або документів, які містять письмове застереження про їх конфіденційність.

3.3.5. У разі зміни реквізитів, назви або юридичної адреси протягом 5 (п'яти) календарних днів з дня настання таких змін повідомити про такі зміни Сторону 1.

3.3.6. Належним чином виконувати умови цієї Добровільної угоди.

3.4. Сторона 2 має право:

3.4.1. Після укладення цієї Добровільної угоди звернутися до АТ «ФДУ» для отримання Фінансової державної підтримки для запровадження Заходів.

3.4.2. У разі істотної зміни експлуатаційних умов у порівнянні з базовими (істотне збільшення/зменшення навантаження, генерації, запровадження іншого обладнання/модернізації/реконструкції), що призвело до зменшення/збільшення енергоспоживання Сторона 2 може ініціювати перед Стороною 1 перегляд Планового показника енергоефективності, шляхом укладення відповідної додаткової угоди до цієї Добровільної угоди.

4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕВИКОНАННЯ ВСТАНОВЛЕНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

4.1. Недосягнення щорічного (сумарно за кожні чотири квартали поспіль після запровадження Заходів) Планового показника енергоефективності, визначеного Планом-Графіком є підставою для розгляду питання щодо дострокового розірвання (припинення) цієї Добровільної угоди.

Розірвання (припинення) цієї Добровільної угоди є підставою для припинення договірних відносин між Стороною 2 та АТ «ФДУ» щодо надання Фінансової державної підтримки та застосування АТ «ФДУ» до Сторони 2 відповідних штрафних санкцій, визначених кредитним договором 4.2. Відповідальність за достовірність і повноту наданої інформації та документів несе Сторона 2.

4.3. Відшкодування збитків, сплата штрафних санкцій та/або пені не звільняють Сторони від виконання зобов'язань за цією Добровільною угодою.

4.4. Сторони несуть повну відповідальність за правильність вказаних ними у цій Добровільній угоді реквізитів та зобов'язуються своєчасно у письмовій формі повідомляти іншу Сторону про їх зміну, а у разі неповідомлення несуть ризик настання пов'язаних із ним несприятливих наслідків.

5. СТРОК ДІЇ ДОБРОВІЛЬНОЇ УГОДИ, УМОВИ ЗМІНИ, ДОПОВНЕННЯ І РОЗІРВАННЯ (ПРИПИНЕННЯ)

5.1. Ця Добровільна угода є укладеною з дати її підписання представниками Сторін та набирає чинності з моменту укладення відповідного кредитного договору АТ «ФДУ» із Стороною 2 щодо отримання Фінансової державної підтримки для запровадження Заходів. Ця Добровільна угода діє до закінчення дії такого кредитного договору.

5.2. Умови цієї Добровільної угоди можуть бути змінені та/або доповнені за взаємною згодою Сторін шляхом оформлення додаткової угоди до цієї Добровільної угоди, яка підписується уповноваженими представниками Сторін та скріплюється печатками (за наявності) та є невід'ємною частиною цієї Добровільної угоди.

5.3. Дія цієї Добровільної угоди припиняється після виконання Стороною 2 Зобов'язань, за взаємною згодою або у разі її дострокового розірвання (припинення) Стороною 1.

5.4. У разі дострокового розірвання (припинення) Стороною 1 в односторонньому порядку цієї Добровільної угоди Сторона 1 письмово повідомляє Сторону 2 не пізніше ніж за 10 (десять) календарних днів до дати розірвання цієї Добровільної угоди. Ця Добровільна угода вважається розірваною (припиненою) з дати зазначеної в повідомленні Сторони 1. Про дострокове розірвання (припинення) цієї Добровільної угоди Сторона 1 повідомляє АТ «ФДУ».

5.5. Ця Добровільна угода може бути змінена або розірвана за рішенням суду на вимогу однієї із Сторін у разі істотного порушення умов цієї Добровільної угоди другою Стороною. Істотним є таке порушення Стороною цієї Добровільної угоди, коли внаслідок завданої цим порушенням шкоди, друга Сторона значною мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні цієї Добровільної угоди.

5.6. Закінчення строку дії цієї Добровільної угоди не звільняє Сторони від відповідальності за порушення взятих на себе зобов'язань за цією Добровільною угодою та які мали місце під час дії цієї Добровільної угоди.

6. ПОРЯДОК РОЗВ'ЯЗАННЯ СПОРІВ

6.1. Усі спори і розбіжності, які можуть виникнути щодо тлумачення і застосування цієї Добровільної угоди або у зв'язку з нею, розв'язуються Сторонами шляхом проведення переговорів і консультацій.

6.2. У разі неможливості досягнення згоди Сторін у процесі переговорів і консультацій, зацікавлена Сторона має право звернутися за захистом своїх порушених прав до суду у порядку, передбаченому законодавством України, та такий спір розв'язується в судовому порядку.

7. ОБСТАВИНИ НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ

7.1. Сторони звільняються від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язань за цією Добровільною угодою у разі виникнення обставин непереборної сили, які не існували під час укладання цієї Добровільної угоди та виникли поза волею Сторін (аварія, катастрофа, стихійне лихо, епідемія, епізоотія, тощо).

7.2. Сторона, що не може виконувати зобов'язання за цією Добровільною угодою унаслідок дії обставин непереборної сили, повинна не пізніше ніж протягом 5 (п'яти)

календарних днів з моменту їх виникнення повідомити про це іншу Сторону у письмовій формі.

7.3. Доказом виникнення обставин непереборної сили та строку їх дії є відповідні документи, які видаються Торгово-промисловою палатою України та уповноваженими нею регіональними торгово-промисловими палатами.

8. ІНШІ УМОВИ

8.1. Ця Добровільна угода укладена у двох примірниках українською мовою, які мають однакову юридичну силу, по одному примірнику для кожної із Сторін.

8.2. Сторона 2 та її представники, уповноважені на укладання цієї Добровільної угоди, погодились що їх персональні дані, які стали відомі Стороні 1 у зв'язку з укладенням цієї Добровільної угоди, можуть включатись до баз персональних даних. Підписуючи цю Добровільну угоду Сторона 2 та її представники надають право на оброблення та використання їх персональних даних для цілей Моніторингу та Верифікації Стороною 1 або визначеними нею третіми особами ефективності виконання Зобов'язань, та підтверджують, що вони повідомлені про свої права та обов'язки відповідно до статті 8 Закону України «Про захист персональних даних». Сторони забезпечують захист персональних даних представників Сторін відповідно до законодавства про захист персональних даних.

8.3. Сторони усвідомлюють, що укладення цієї Добровільної угоди не є рішенням про отримання Фінансової державної підтримки від АТ «ФДУ».

8.4. Після підписання Сторонами цієї Добровільної угоди всі попередні переговори, угоди та листування з питань, що так чи інакше стосуються її положень, втрачають юридичну силу.

9. АНТИКОРУПЦІЙНЕ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

9.1. При виконанні своїх зобов'язань за цією Добровільною угодою, Сторони, їх афілійовані особи, працівники або посередники не виплачують, не пропонують виплатити і не дозволяють виплату будь-яких грошових коштів або цінностей, прямо або побічно, будь-яким особам, для здійснення впливу на дії чи рішення цих осіб з метою отримання яких-небудь неправомірних переваг чи інших неправомірних цілей.

9.2. При виконанні своїх зобов'язань за цією Добровільною угодою, Сторони, їх афілійовані особи, працівники або посередники не здійснюють дії, що кваліфікуються законодавством, як давання / отримання хабара, комерційний підкуп, а також дії, що порушують вимоги законодавства України та міжнародних актів про протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

9.3. Кожна із Сторін цієї Добровільної угоди відмовляється від стимулювання яким-небудь чином працівників іншої Сторони, в тому числі шляхом надання грошових сум, подарунків, безоплатного виконання на їхню користь робіт (послуг) та іншими, не позначеними у цьому пункті, способами, що ставлять працівника в певну залежність і спрямованих на забезпечення виконання цим працівником будь-яких дій на користь стимулюючої його Сторони.

Під діями працівника, здійснюваними на користь стимулюючої його Сторони, розуміються:

надання невинуватених переваг порівняно з іншими кандидатами на отримання Фінансової державної підтримки;

надання будь-яких гарантій;

прискорення існуючих процедур;

інші дії, що виконуються працівником в рамках своїх посадових обов'язків, але йдуть всупереч з принципами прозорості та відкритості взаємин між Сторонами.

9.4. У разі виникнення у Сторони підозр, що відбулося або може відбутися порушення будь-яких антикорупційних умов, відповідна Сторона зобов'язується повідомити іншу Сторону у письмовій формі. Після письмового повідомлення, відповідна Сторона має право призупинити виконання зобов'язань за цією Добровільною угодою до отримання підтвердження, що порушення не відбулося або не відбудеться. Це підтвердження повинне бути спрямоване протягом 5 (п'яти) робочих днів з дати направлення письмового повідомлення.

9.5. У письмовому повідомленні Сторона зобов'язана посилається на факти або надавати матеріали, що достовірно підтверджують або дають підставу припускати, що відбулося або може відбутися порушення будь-яких положень цих умов Стороною, його афілійованими особами, працівниками або посередниками виражається в діях, які кваліфікуються законодавством, як давання або одержання хабара, комерційний підкуп, а також дії, що порушують вимоги законодавства України та міжнародних актів про протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

9.6. Сторони цієї Добровільної угоди визнають проведення процедур щодо запобігання корупції та контролюють за їх дотриманням. При цьому Сторони забезпечують реалізацію процедур з проведення перевірок з метою запобігання ризиків залучення Сторін до корупційної діяльності

9.7. Сторони визнають, що їхні можливі неправомірні дії та порушення антикорупційних умов цієї Добровільної угоди можуть нести несприятливі наслідки - від пониження рейтингу надійності Сторони 2 до істотних обмежень по взаємодії із Стороною, аж до розірвання (припинення) цієї Добровільної угоди, у випадках, встановлених законодавством України.

9.8. Сторони гарантують здійснення належного розгляду по представленим в рамках виконання цієї Добровільної угоди фактами, з дотриманням принципів конфіденційності та застосування ефективних заходів щодо усунення практичних труднощів та запобігання можливих конфліктних ситуацій.

9.9. Сторони гарантують повну конфіденційність з питань виконання антикорупційних умов цієї Добровільної угоди, а також відсутність негативних наслідків, як для Сторони в цілому, так і для конкретних працівників Сторони, які повідомили про факт порушень.

10. ДОДАТКИ ДО ДОБРОВІЛЬНОЇ УГОДИ

10.1. Невід'ємною частиною цієї Добровільної угоди є:

10.1.1. Енергоефективні заходи з впровадження проекту (додаток 1 до цієї Добровільної угоди);

10.1.2. Графік запровадження Заходів (додаток 2 до цієї Добровільної угоди);

10.1.3. План – графік виконання Зобов'язань (додаток 3 до цієї Добровільної угоди);

10.1.4. Форма звіту про стан запровадження Заходів (додаток 4 до цієї Добровільної угоди);

10.1.5. Форма звіту про рівень досягнення Планового показника енергоефективності (додаток 5 до цієї Добровільної угоди).

11. АДРЕСИ ТА РЕКВІЗИТИ СТОРІН

Додаток №1
до Добровільної угоди (декарбонізації)
від _____ року

Енергоефективні заходи з впровадження проекту

	Найменування енергоефективного заходу згідно проекту	Найменування техніки, обладнання, устаткування та матеріалів для впровадження енергоефективного заходу	Основні характеристики техніки, обладнання, устаткування, матеріалів	Загальний строк впровадження	Загальна вартість обладнання а/робіт	Внесок у фінансування			
						Власні кошти		Кредитні кошти	
						Обсяг, тис. грн	частка, %	Обсяг , тис. грн	част ка, %
1									
2									
3									
...									
Всього									

Сторона 1

Сторона 2

Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження
України

Голова

Ганна ЗАМАЗЄВА

Керівник

ШБ

Додаток №2
до Добровільної угоди (декарбонізації)
від _____ року

Графік впровадження Заходів

№ з/п	Найменування енергоефективного заходу	Найменування техніки, обладнання, устаткування та матеріалів для впровадження енергоефективно го заходу	Етапи впровадження енергоефективного заходу			
			Назва етапу впровадження	Строк реалізації етапу впровадження	Наймену вання виду робіт (послуг) з впровадж ення енергоеф ективног о заходу	Індикатор виконання
1						
2						

Сторона 1
Державне агентство з енергоефективності та
енергозбереження України

Сторона 2

Заступник Голови

Керівник

ПІБ

Додаток 4

**Додаток №3
до Добровільної угоди (декарбонізації)
від _____ року**

Базовий показник енергоефективності за період: _____ квартал 202__ року - _____ квартал 202__ року			
Обсяг споживання в енергетичних одиницях, МВт*год		Обсяг викидів парникових газів, тCO ₂	
_____ квартал 202__		_____ квартал 202__	
_____ квартал 202__		_____ квартал 202__	
Всього за річний період:		Всього за річний період:	

План – графік виконання Зобов'язань

№ з/п	Період виконання Зобов'язань	Плановий показник енергоефективності			
		Обсяг споживання в енергетичних одиницях, МВт*год	Відсоткове співвідношення Планового показника енергоефективності до Базового показника енергоефективності, %	Обсяг викидів парникових газів, тCO ₂	Відсоткове співвідношення Планового показника енергоефективності до Базового показника енергоефективності, %
1	квартал 202__				
2	квартал 202__				
3	квартал 202__				
4	квартал 202__				
5	...				

Сторона 1
Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України

Сторона 2

Заступник Голови

Керівник

ПІБ

Додаток 5

Додаток №4
до Добровільної угоди (декарбонізації)
від _____ року

**Звіт за ____ квартал 202__ року
про стан
впровадження Заходів**

№ з/п	Найменування енергоефективного заходу	Найменування техніки, обладнання, устаткування та матеріалів для впровадження енергоефективного заходу	Етап(и) впровадження енергоефективного заходу згідно Графіка		
			Назва етапу впровадження	Найменування виду робіт (послуг) з впровадження енергоефективного заходу	Стан виконання
1					
2					

(посада керівника)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Сторона 1
**Державне агентство з енергоефективності та
енергозбереження України**

Заступник Голови

Сторона 2

Керівник

ПІБ

**Звіт за ____ квартал 202__ року
про рівень досягнення
Планового показника енергоефективності за проектом**

Базовий показник енергоефективності за ____ квартал 202__ року		Плановий показник енергоефективності за ____ квартал 202__ року		Фактичний показник енергоефективності За ____ квартал 202__ року	
Обсяг споживання в енергетичних одиницях, МВт*год	Обсяг викидів парникових газів, тCO ₂	Обсяг споживання в енергетичних одиницях, МВт*год	Обсяг викидів парникових газів, тCO ₂	Обсяг споживання в енергетичних одиницях, МВт*год	Обсяг викидів парникових газів, тCO ₂

Рівень досягнення показника енергоефективності за звітний квартал складає:

- в енергетичних одиницях зменшено/заміщено споживання на _____ МВт*год, ____ % *;
- викидів парникових газів зменшено на _____ тCO₂, ____ % *;

* відсоткове співвідношення фактичного показника енергоефективності до базового показника енергоефективності за звітний квартал

(посада керівника)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Сторона 1

**Державне агентство з енергоефективності та
енергозбереження України**

Заступник Голови

Сторона 2

Керівник

ПІБ